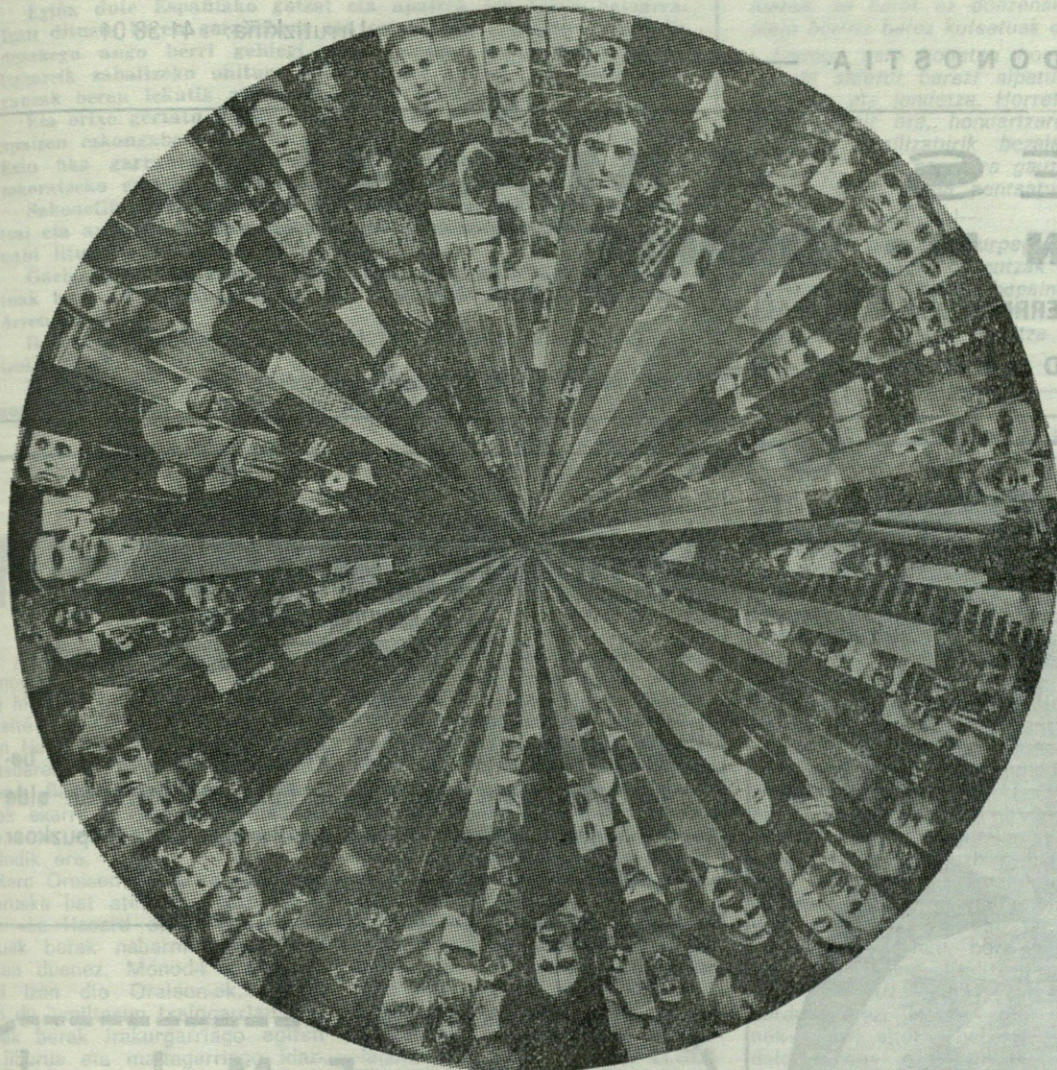

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA: 6 PEZETA

baga biga, higa...

NON ZER

- EUSKAL MITOLOGIA
Haranburu-Altuna ... 3 garrenean
- ZENBAT GARA
Amatiño ... 4 garrenean
- EDMOND MAIRE-REN ASERREA
Ansola ... 5 garrenean
- ORGANISTARIK BADEN ALA EZ
Garbizu ... 6 garrenean
- GASTEIZTIK
Gorka Knörr ... 7 garrenean
- URNIETAKO JAIK ... 8 garrenean
- USURBIL URTEBETETZEN ... 9 garrenean
- OÑATIKO JAIK ... 10-11-12-13 garrenetan

bagenituen geure kanta eta geure poemak. Egin behar zana beraz, bakoitzaren emaitza edo aportazioa osatzea zana eta bestearenarekin lotzea edo moldatzea.

—Moldaketa hori nola egiten zenduten?

—Denok alkarrekin. Batek, adibidez, ekartzen zuan kanta bat. Kanta hori entzutean bati bururatzen zitzaion kanta horri zerbait erantsi behar zitzaioela edo beste bati, gitarra edo esku soinuaz laguntzea, t. a. Horrela gauza, piskana gorputz bat artzen joan zana. Eta hori bakarrik ez, representazioak egiten asi gihantetik gaur arte ere osatuz joan da. Gaurko egunean ez dugu «Baga biga» lehenengo saioan bezala ematen.

—Jendea ohartu ahal da sentikaria, taldearen ekintza bat dala? Zer deritzazu?

—Nik uste baletz. Bat baino gehiago etorri zaigu puntu honetaz itzegitera. Ala ere Euskal Erriko jendea ez da gehiegi konturatu. Katalanak berriz gehienik arrituta utzi dituan, horixe izan da. Eta jendeak hau garbi ikusi behar du, alegia, «Baga biga» taldearen fruitu bat dala.

—Zuk esan duzun arrazoi harren-gatik berorregatik sentikaria ez ahal da gehientzat bilduma bat? Batasun bat baino gehiago ez ahal da bilduma bat?

—Begira, puntu hontaz ez diot oraindik iñori itzein eta benetan interesgarria da. Gu, lehen urratsak ematen ari gara. Zuk esaten duzun batasun hori ez da oraindik lortu. Hortarako lan asko, ikaragarri egin behar da. Batasun hori sortzea oso zailla da. Horregatik «Baga biga» gauza lortu bat baino urratsa bezala du bere garrantzia. Aukeratu dan bidea da inportantea. Gauza aundirik ez da lortu oraindik. Egin dana, gauza oso ximplea izan da.

—Dena dala, gai aldetik zer batasun eman nahi izan diozute?

—Garai hontan bizitzeak, erri hontan bizitzeak ematen digun batasuna eman nahi izan diogu geure sentikari honi.

—Ala ere azaltzen dan prolematika ez ahal da erriarengandik urrun dagoen prolematika? Galderak ez ahal dira artistarenak bakarrik?

—Bain aeri xeheak zergatik ez ditu holako galderak egiten? Izan ahal du okasiorik honelako galderak bere baitan sortzeko? Zer edukazio izan du gure erriak? Destinoaren seme bezala bakarrik ikusten du erriak bere burua. Makina bat izango balitz bezala bizi da. Hori dauka legetzat arturik. Eta guk horren aurka egin behar dugu.

—Nik uste, zuen asmoa zer izan dan zure iritzi hauek garbi agertzen

dutela eta, eta baita «Baga bigaren garrantzia konprenitzeko bide izango dirala ere. Baina badago argitu behar diguzun beste puntu bat, diru asuntua alegia. Asko kobratzen omen duzue...

—Orain arte zorrez ibilli gara. Sentikariaren ogei eta laugarren representazioa egin arte ez genduan xentimorik ere jaso.

—Jakín baledi behintzat, artista bakoitzak representazio bakoitzeko zenbat jasotzen du?

—Zergatik ez? «Baga bigaren» representazio bakoitzeko 500 peza. Eta jakín zazu, Donostiako representazioan, arratsaldeko bostetan plazan geundela gauzak prestatzen, eta goizeko ordu bietan oraindik ere plazan geundela. Eta horrela ibiltzen gara gehienetan.

—Kritika egiten duten horiek beraz, zuei ahotik ogia Kendu nahi dizute?

—Arotz batek, egiten duan lana, nolabait, baiña kobratu egiten du. Guri, hori ere ukatu egite zaigu. Horra, guk zerbait egokirik egiteko orduak sartu behar ditugu beste guziek bezalaxe. Ordu horiek guk laneko beste orduni kentzen dizkiegu. Eta bizi nahi badugu jan egin behar dugu eta jateko badakizu zer behar dan.

—Ez ahal zaizu iruditzen puntu honetan kritikatzeko zaituzteenak Euskal Erriko kultura ez dutela maite?

—Bai emen jendeak lelakerian ibilli nahi du eta funtsean gure kultura indartzerik ez du nahi. Bestalde, kobratu gabe dabilzala esaten duten horiek berriz, eskirol batzuk besterik ez dira. Eta hori batera beldurrik gabe esaten dut.

—Lana, gizona, mahina, gizona zapaltzen duan mahina, gizona askatzen ez duan lana. Hori da gure gizartea. Mikel Laboak «Baga biga» abertiaren bitartez adieraztu digun bezala zerbait berria sortu behar dugu, baina txalaparta sorinak adierazten digun bezala gure nortasuna galdu gabe, pentsatuaz utzizun Joxe Anton Arze'ren etxea.

«Baga biga higa...», gure errian ainbat jendeak ikusia eta barne barnean sentitutako «sentikaria» eta erbestean Britainian, Okzitanian, Kataluan ainbat goratutako ikuskaria, ezin genezakean guk Z. ARGIAN alpamen berezi bat egin gabe utz. Horregatik «sentikariaren» antolazaille edo konposatzaille berezia dan Joxe Anton Arzerengana urretatu gara.

—Joxe Anton, «Ez dok amairu» talde bezala noiz eta nola sortu zan?

—Batzuek alde batetik, besteek bestetik, bakoitza bere gisa eta denok zerbait espresio berri sortu nahirik genbiltzan. Zorionez arain dela sei iurte elkar ezagutzeko bide egin genduan eta piskana biltzen asi gihan. Berehala ikusi genduan interesgarria bakarrik ez, beharrezkoa zela talde bezala euskal espresio berri bat sortzea.

—Asmo hori aurrera eramateko zer bide ikusten zenduten?

—Garai hartan oso modan zegoen kanpoko kanta famatuena euskeratu eta kantatzea. Horrekin batzuk kontentu sentitzen ziren. Guk besterik pentsatzen genduan. Gure iritzi espresio guziak euskalduna izan behar zuan. Ez zitzaigun aski euskeraz kantatzea. Poesia eta musika egiteko «euskalera» billatu nahi genduan. Horretarako, bide bezala, kantu zaharretan oinarritzea pentsatu zan.

—Beraz, zuek egin nahi zendutena zer zan, musika zaharrean oinarritutako zerbait berria egin ala musika zaharra berritu?

—Bueno, nik uste biak zirela eta gauzarik konkretuena, hori ala dala ikusteko, Mikel Laboaren desarrolloan dago. Musika zaharra berkeatzea edo bersortzea, hori da Mikelek egiten duana.

—Gauza garbiago ikusteko, zer esan nahi du berkeatze edo bersortze horrek?

—Begira, guretzako berkeatzea ez da kantu zahar bat berritu nahi izatea edo 'Kantuari beste itxura ematea. Gure barru barruan sentiturik, gure gaurko euskal izateari dagokion nortasun berezi bat abestiari emanaz kantatzea, hori da guretzako berkeatzea.

—Joxe Anton, zuek euskal espresio billatze horrekin zerbait esan nahi ahal zenduten ala espresio utsean edo orma utsean gelditzea aski zitzaizuen...

—Dudarik gabe, guk zerbait esateko abesten dugu. Erriarekin bizirik, erriaren prolemak gure egituen ahalik eta modurik zabalean. Horregatik erriaren maitasuna, sentimentuak eta sufritzen dituan injustiziak izan dira gehienbat guk erabili eta erabiltzen ditugun gaiak.

—Hauk dira, eta nik uste argi eta garbi esanik dagoela, zuek aserian zenituen, eta dituzuen asmoak. Orain, «Ez dok amairuren» bizitza, sei urtetako bizitza hori nolakoa izan dan esango ahal zeniguke?

—Askoz ere aberatsagoa izango zalako eta egindako gauza osoagoa izango zalako asera aseratik pentsatu genduan elkarrekin kantatzea. Ala ere gure asmo hau egia bihurtzeko urte batzuk pasa genituen. Garai hartan bakoitzak egiten zituan bere kanta etxean gero jendearen aurrean, eszenariora igo eta bakarka kantatzeko. Gu lagun gihan baina ez zegoen talde-ekintzarik. Talde-espresio bat ez zan agertzen.

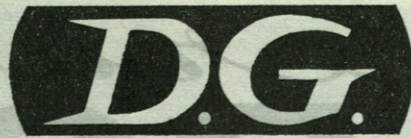
—Baina elkar kritikatu zenduten...

—Bai, hori egiten zan. Kanta hau ez zaidak gustatzen edo parte hori asko gustatzen zaidak, baina gehiago ez. Baina ez zan elkarren lanaren bitartez, elkarrekin egindako kanta edo poema bat. Talde-izena bakarrik genduan.

—Beraz, «Baga, biga, higa...» sentikaria nola sortu duzue? Ez ahal duzue aurretik beste esperientziarik egin?

—Bi esperientzi egin genduen baina ezer andirik ez. «Baga bigaren» bitartez guk gauza lojiko bat egin nahi genduan. Bakoitzak

MUEBLES DE COCINA

SUKALDEKO MUEBLEETAN TXAPELDUN
NEURRIRA ETA KOMENI ZAIZUN ERAN

Erakusketa eta salmenta:
San Martin, 62 (Esquina Marina) — **DONOSTIA**
C/ Fuenterrabia, z/g. — **IRUN**

Fca. B.º Igara
Urrutizkiñak: 429565 - 66

La Casa del Café

Juan Iriondo

ZURE GUSTOKO KAFEA

San Marcial, 19

— DONOSTIA —

Urrutizkiña: 41 38 01

MUEBLES AMARA

JOAQUIN M.ª ZUBIRIA

«ALFA» ERREDITZEN BANATZALLEA

P.º Errondo, 2

— DONOSTIA —

Urrutizkiña: 42 47 69

BYASS 96

gizon
batek
esan
du!

TAPOI BETEZIÑEZKOA

brandy
BYASS 96

Ardo aukeratuetatik lurrindua. Koska berezikoa.

GONZALEZ BYASS

Gipuzkoarako Ordezkaría: Fuenterrabia, 33 Donostia.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak, 75 urte betetzean, orain arte bezela, gure Probintziaren alde lan egiten jarraituko duala adierazten die Gipuzkoar guztiei.

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserriar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros

Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzea diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar
Torrelavega'ko Perira joan
etorriak

SINODOA

Laister dugu Sinodo deritzan batzarra Erroman. Apaizen arazoak aztertuko dituzte an biltzen direnak.

Izan ere ez da berriketa apaizari gertatu zaiona! Au bai geditu dela ez zerurako eta ez lurrerako!

Zenbat galdera, zenbat kezka, zenbat zalantza, zenbat aldaketa! Zer da apaiz izatea? Zertarako apaiz? Zer eginkizun du apaizak? Kristau-erititik urrun ala bertan bizi behar du? Edozein kristauak bezala artu behar al ditu famili, lan eta politikako erantzunkizunak?

Zer gertatzen da orrenbeste apaizek beren apaiz biziera uzteko? Zabarkeria? Siñesmen eza? Etsipena? Ala kristau izatea familiko, laneo eta gizarte lotura guzietan sakon bizi nahia?

Elizak daukan buruausterik aundienetakoa: apaiza. Bidezkoa zen, beraz, arazo au bere luze-zabaleran aztertzea eta sakontzea. Orregatik eta ortarako da ain zuzen datorenen Sinodoa.

Baia ez zen bidezko goitik behera gauzak erabakitzea. Apaizen eta eliztar soillen iritzia beharrezkoak ziran. Orregatik jaso behar zituzten elizkarruti bakoitzean gotzaiek beren apaiz eta eliztarren iritzia eta usteak.

Eta egokia zen Errialde bakoitzeko eliz-barrutiak elkarteirik arazoa aztertzea eta sakontzea an-emengo ordezkariak Sinodoan bildu aurretik.

Egia dute Espainiako gotzai eta apaizek ere beren batzarra. Izan dituzte beren gorabehera eta eztabaidak bidezkoa denez. Ez dezakegu ango berri gehiegi eman, ordea. Ondo datozkigunak bakarrik zabaltzeko ohitura bai da gure artean. Eta zoritxarrez gauzak beren lekutik ateratzeko joera beldurgarria.

Eta orixe gertatu ditek batzar ontako berriekin ere. Eta orixe apaizen ezkongabetasuna aipatzearekin eta eztabaidatzearekin ere Ezin uka garrantzizkoa denik. Baia zenbaitek beste arazoak zokoratzeke erabilli dezake onak sortu lezakean aztoramena.

Sakonetik eldu nahi izan diote apaiz arazoari Espainiako gotzai eta apaizek. Kristau erriaren eta munduaren serbitzuan jarri nahi lituzkete Eliza eta apaizgoa.

Garbia izan da Erriari egin dioten erregua. "Gehiegi uztartuak egon gera agintariekin gerra ezkeretik. Zuengandik urrutit. Arrer barkatu".

Behartsu izan nahia sortu zaio Elizari. Behartsuen alde jartzeko gogo.

Ez da bide txarra barkazioa eskatzea. Jarrai dezala bere gogo ori bizitzan mamitzen eta burutzen.

Oraison eta Monod elkarrizketan

Z. ARGIA honetantxe aipatu nuen Monod-en liburua orain dela zenbait hilabete («Le Hasard et la Nécessité» delakoa). Trinkoago da izan Nobel-Sarikide duen Jacob jakintsuaren «La Logique du Vivant» liburua. Baina, ageri denez, Monod-enak ekarri du arrabotsik haundiena, eta milaka saltzen ari da oraindik ere.

Marc Oraison psikiatra ezagunak liburuskat bat atera du aste hauetan: «Le Hasard et la Vie». Izanpuruak berak nabarmenkiro idarokitzen duenez, Monod-i errepikatu nahi izan dio Oraison-ek. Apalik egin du, umiltasun txalagarrian, eta honek berak irakurgarriago egiten du liburua eta maitagarriago idazlea; apalik idatziagatik ere, Oraison-en arrazoinak ez bait dira bertan-behera uztekoak.

Monod-en tesi nagusia —irakurleak oroitzen datekeanez— hau da: zoriak (zori = hasard, azar) sortu duela dena; eta gauzen agerrera azaltzeko ez dagoela bestelako hipotesirik onhartu beharrik. Biologiako eboluzioari dagokionez bereziki, hau dio frantses biologilari apartak, mutazioa ZORIAK dakarrela; ea, ekarri ondoren, finkatu egiten dela betirako estruktura «mutatua». Eta, hurrengo mutazio bat zoriak berriro eman arte, bere horretan emendatuko dela, eta ugalduko, zelula edo bizidun berritua, belaunez belau beti ere bere burua ugaltzeko BEHARRAK eraginda. Eboluzioa ez da, Monod-en ustez, belaunez belau ZEHAZKI KOPIATZEKO gaitasunean, mutatzailak sartu duen etendura eta eskasaren ondorioa baizik. Den-dena, eta gizona horretara, ZORIAK ETA BEHARRAK sortu dukete itsu-itsuan.

Oraison-en ustez gizonaren karkoa ez da molekula bizidunen azterketak erakutsi dezakeanik deus. Azterketa horretan balio gaitza saritzeko eman zitzaion Nobel-Saria Monod-i; eta Oraison-ek ba da, eta bihotzez miresten du haren jakinduria, Oraison ez da biologiaren mailan mintzo. Dudarik gabe —dio— gizonaren ezagugarri bat da buru-muinaren kirio-sistemaren korapilotasun neurrigabea: bilioika (miloika miloitan, beraz) zenbatu behar bait dira gizonaren buruko zelulak.

Hau guztiz harrigarri izanik ere (eta zori hutsaren fruitu gisa, oso ki mirakulu da) ez du Oraison-ek uste gizonaren karkoa horretan bakarrik datzanik; edo, bestela esateko, guri buruz eta aztertzaileari buruz psikologiaren materiazko oin-haria zelula-ugaritasun horren bi-

dez agerturik ere, gizonaren karkoa eta benetako misterioa at daude: «gizonak, bizidun denez, biologiatik at dagoen galdera bat dakar». Zertan? Oraison-ek ez du zalantzarik egiten: zientziako antropologia, gizonaren benazko ezaguera, Freud-ek zabaldu du. Gizona zer den eta gizonak funtsean zer nahi duen, Freud-en psikanalisiak erakutsi digu, eta Freud gabe ez dago gizona zinez konprenituzerik.

Hots —dio Oraisonek— Freudengandik ikasi ditugun gauzetatik bat hauxe da: tratamendu psikologiko huts batek, alegia, elkarrizketa huts batek, psikanalisiaren harreman soilak inolako pastilarik edo kimika-laguntzarik gabe, egiazko LEHER-TZAPEN bat sortzen duela eriarrengan «transfert» aren mementoan. Bene-benetan: eriak leher egiten du barne-erlakizten minbera, bere egia inkontzientea ulertzen. Nola azal ditek lehertzapen hori? Bildurra ere pasa ohi dute psikiatrek... «Comment du non-chimique —galdetzen du Oraisonek— provoque les indiscutables réactions microchimiques intracellulaires qui vont inscrire... les expériences vécues et leur résultat? Nola azal, alegia, kimikatik at jarraitzen eta obratzen den sendaketa batek, kimika-ondorio molekular horiek zelulen artera obratzea? Honek berak, eta beste zio batzuek, bultzatzen dituzte gaur zientzia-gizonak ENERGIATZ eta MATERIATZ gain ere, et ahortietara ezin bildua, beste hiru-eraren osakin funtsezko bat onhartzera: «INFORMAZIOA». Alegia: taxupide eta antolakera hutsa den zerbait. Heine batez, etsenplu bat ematekotan, eraikituntza-obra bati buruz, ijeneruaren eta arkitektoaren proiektuak eta planoak direna.

Hau ez da dena, halere, Oraison-en ustez; ezta funtsezkoena ere. Oraison-ek gizona barnetik begiratzeko nahi du, nitasunaren alderditik; eta, berriz ere, Freud-en erakaskintzaz baliaturik egiten du. Gizonaren barne-kontrazio batzuk aipatzen ditu, psikanalisi zertsu den dakitenentzako ezagunak.

Eta, esate baterako, Lacan hitzez hitz kopiaturik, gizonaren nahikundeekin gertatzen dena gogorazten du: «gizonaren desira edo nahikunde beti egoten dela desiratzen, lortzen eta obratzen duen guziaz bestaldera eta kanpo». Ez duagu inoiz asmatzen. Beti zen «besterik» bilatzen genduen; beti esan dezakegu: «ez da hau nik bilatzen nuen». Eta Unamuno-k beste bidetik abiatutik esan bazuen: «el hombre es un animal enfermo»; Orai-

EUSKAL MITOLOGIA

HONDARTZA

Ene zango iletsu eta meharrik, ez dute aspaldian eguzkiaren argirik ikusi. Ez dakit zein konplejo ezku-tuak eraginda ez naizen aurteangoan hondartzara joan. Agian har-gatik, hasia naiz hondartzaz pentsatzen, eta zenbaiterainoko jentle-deek harat doazen jabeturik, hondartzaren sekreto gordearen bila iharduki dut.

Hondartzarako gutizia alderdi askotatik ikuspegi daiteke. Soziologi-koak osagileak, sikologoak eta nazioetako jende prinzipalak ere hondartzak duan garrantzia jabetu dira. Hartaraino larritu dira gauzak eta hain «legezko» da hondartzara joatea, ze harat ez doazena konplejo bortitz batez kutsatuak daute.

Eguno saio honetan hondartzaren bi alderdi berezi aipatuko ditut: sua eta jendetza. Horretarako, eta nolabait ere, hondartzaren fenomeno fozilizaturik bezala hartzen dut; gisa honetara gauzak argi-ago izanen direla pentsatuaz.

—lo0ol—

Gorputz beztuak, aurpegi gorrixkak, mila gisatako gorputzak kiskaltzen, erretzen. Larriek bapainua daria, eguzkiaren bapainua. Hondar oria behean, eguzki bortitza goian,

eta tartean zango, zoin, bular nagiak. Hondartza amets leku da; ameskeriaren toki. Oro da errea eta guzti da bero. Hondartzak alda-re bat dirudi, eta han dautza gorputzak eguzkiari eskeiniak. Ofrenda handi bat da hondartza.

Eguzkia sua da. Eguzkiak beroa ematen du. Beroa erantzen du. Eta beroa biziaren seinale da. Erromantikoek bihotzaz ihardukitzean bero jotzen zuten bihotza. Maitasuna ere beroa da. Maitasunaren griña sua da.

Sukarrak garbitu egiten du. Buri- nia, sukarretan altzairu trokatzen da. Hondartzako suak «garbitu» egiten du.

Lehen esan dut, hondartza aldare bat dela; eta orain diot garbitzaile dela. Eta aise nabari daiteke he-men erlijio zentzu bat. Hondartza erlijio eta kultura bihurtu dugu. Hondartzak ba du ritorik, ba du liturjiarik. Hondartzako erazteak edo biluzteak, berek ere, rito bat osatzen dute.

Bizia eta beroaren arteko lotura klara da eta oso maiz aipatua, mendebaleko alkimia eta medizina-ren historia zehar. Sua eta biziaren arteko ekuazioa Paracelso-ren sistimaren oinarri eta zutabe da. Paracelso-ren baitan suak bizia dakar eta bizia su da. Pentsaera hau oso errotua dakusagu Erdi Haro eta gerozko gizaldietan. Europako mitologiaren sarritan elkarturik aurkitzen ditugu sua eta bizia. Grekoen mitologian berriz anitz aldiz agertzen zaiku sua eta biziaren arteko lotura (gegora dezagun Prometeo-ren mitoa). Egun eta geure artean asko da eguzkiaren bizturte osasungarrian sinesten duenik. Sarri entzuna dut, eguzkiak azala go-nortu egiten duela eta gero neguan hotz tikiagoa izaten dela.

Norbaitek farre egingen du, hondartza «sakramento» toki dela esaten ba du. Baina hala diot, eta ez zait neri hain farregarri iruditzen. Jakina da olioak erlijioen liturjiaren duan garrantzi apartekoa. Dela baitaio, dela apaizgintza edo dela «Azken igurtzia» olioak birtute osagile eta aldatzaile bat du.

Begien bistan datza hondartzako olio eta olioazko kremen igurtziak, ekite eta fina konkretuak dituela. Baina ez genezake ahazt Kultura-ren historia zehar olioak duen sinbolismo-eta esanahi gordea. Bestalde, olioak zerikusi handia du gastronomia eta Levi-Strauss-i jarraituaz hemendik ere ikuspegi daiteke ondartzaren mitologia. Baina besteak beste, olioak eta sua alkatuaz gero, hondartzak erlijio tankera bat hartzen du; eta beraz, zentzune osagile eta aldatzaile bat ba du. Hondartzara doana, sendatzera doa. Eraz aldatzera. Eta eraz aldatze eta berritze horri politikoa eta sozial deritzat. Esan dugunez hondartzaren beste alderdi nabarmen eta bereizgarria «jendetza» da, eta hemendik datorki hondartzari bere esangura politikoa.

Jendetza biltzen da hondartzan, Hondartzan hortzez gora datzanak, ez du agian aldameneko ezezagunaz hitz egingen, baina ezezagun eta jende estranio hoik lakat zaizkio, bere pasibo egotearen gordailu baiti-

ra. Ondartzan pertsona, multzo trokatzen da. Inor ez da norbera, jendetza baizik. Bata langile izanen da, merkataria beste eta beste hura burges. Baina denak nahasturik, beren larru arruntaz jantzirik «jendetza» dira, masa bat osatzen dute.

Opor aldiak direla eta hondartzara doan gizon edo emakumea, bere lantokiko menpetasuna ahazturik, jendetza anonimo batetan murgiltzen da. Burgesa eta langilea ez dira nabarmen. Ugazaba eta proletaria batera dautza, hondar berdinean etzanik. Eguzkiaren suak eta hondararen epelak labe bat osatzen dute. Eta burni-olako labeen bezala, hondartzan ere, oro berdin trokatzen da, guztia xehetu, leundu eta nahastu. Beraz, hondartza klaseen ukazioa dugu. Ez da hondartzan sozial gisako desberdintasunik nabari. Han suma daitezkean berezkuendak biologioa edo fisiologiaren mailakoak dira. Bata argia, beste itxusi eta liraina hurrengoa.

Hondartzan, gorputza da nagusi. Gizartea eta bere desberdintasunak hondartzaren atarian gelditzen dira, jantzi eta poltsen gisara. Hondartza, gizartearen kontraesanetatik at dago. Hondartza, zenbait erlijiotan dakusagun «toki sagaratuen» antzekoa dugu. Hondartza, eguneroko bizimoldeen ukazioa dugu.

Beraz, hondartza geure gizarte aldrebes honen «sakramento» osagileto bat dugu. Eta sakramento orotan hausnar daitezkean xehetasun berak aurki daitezke hondartzan ere: Garbiketa, sendatzea eta lehenaren ukazioa. Horra egungo erlijio laikoaren aztertarik bat.

Hondartza, moda soil bat dela esateari, oker deritzat. Noski, eta danok dakigu nolatan erromatarren atsoak larru zuria preziatzen zuten, eta etxetik irtezean, eguzki bolaz, beren aurpegiak ohiak batez esaltzen zituzten. Lehen azal zuria, orain berriz bezua. Modak ba du hor zerikusirik, baina moda ez ezik ba da beste zenbait kondizionamendu egungo hondarretarako gutizia argitzen duenik. Hain zuzen ere, egun, eta gizarte desegoki honen aurrez pertsona bakarra zurtz eta biluzik gertatzen da. Gizona, beste itzalean gorde beharrean da, jendetzaren pean bilatzen da. Eta hau, gizona eta gizartearen arteko kontraesanaren ondorio dugu. Konsumozko gizarte honek nolabaiteko «sozializazio» bat ekarri digu. Pertsona talde eta estadistika soil bihurtu dakusagu. Baina lehen ikusmira batetan, sozializazio honek jatorria badirudi ere, funtsean zinezko sozialismoaren ukazio dugu. Zeren gizonen elkargoa une, toki eta moda konkretu batzuri lotua agertzen zaiku konsumozko gizartearen honetan. Baina funtsean eta nor beraren barne muinean azalezko sozializazio hori, benetakoaren itxura arlotea baizik ez da. «Jendetzaren» barnean gorderik norberaren baldintzak ukatzen ditugu.

Agian, hondartzako sozialismoa, balizko amets baten inurria dugu. Eta jakina, uda sasolan, hondartzan lortzen den gizarte leuna eta epela, klaserik gabekoa, neguak zaputzen du. Izan ere, opor aldi eta bakan-tzatuko egun eztieta ugari dira amodioak eta ondorioak urri.

Orain artekoa irakurri ondoren norbaitek pentsa dezake, hondartza begitan hartu dudala. Ala fede! ez zezakean norbait horrek okerrago pentsa. Jatorra, bidezkoa, zuzena, ongarria..., hori guztia eta gehiago deritzat hondartzari. Eta gainera nork ukatuko du, gizon nekaturantzat neskatza baten gorputz liraina eta haren bitxi gogoangarrien bista bezalakoa botikarik ez dela? Bakar bakarrik, eta udaltzanaren mugan, hauxe esan nahi nion irakurleari hasera haseratik: «Agian, udako eguzkiaren argitan itxura alaiagoz ikusi duzu Euskal Herria. Behar bada pentsatua duzu Euskal Herria hondartza bat dela, osatua eta penarik gabea. Baina aski duzu hondartzatik bi pausoz aldaratzea, Euskal Herriaren aurpegi gaitzitoa eta egoera tristeaz jabetzeko. Agian errealtatea itzalean datza. Han... eguzkirik ez den tokian. Nahiz euskaldunok bakan-tzak har, Euskal Herriak ez du oporrik».

LUIS HARANBURU-ALTUNA

ARGIA

Zuzenadaria:

MIREN JONE AZURZA
ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).

Donostian: Okendo, 22
Tel. 42.66.66

ARPIDE SARIA:

Barruan	250 pezeta
Korreo batasunetako errietan	300 pezeta
Atzerrietako beste errietan	320 pezeta
Aldez	Aurrez galdetu

Saimetan (ale bakoitzan) 6 pezeta

LARRESORO

ZERUKO ARGIA

BERRIAK

● Hilaren 12an. Lapurdiko Itsasun ospatu zen. Eskualtzaleen Biltzarra. Aurtengo biltzar honek euskararen iraupenaz ihardun du. Goizeko 10etan. hasi zen delako Biltzar Nagusia, "Fededunak", "Ikas", "Irrati-Telebista" eta "Ikastola" taldeetako arduradunek nor bere sailei buruz laburki mintzatu. Hamaiketan meza nagusia eta ondoren oroi alditxo bat "Oxobi" olerkari zenaren gorazarrez. Azkenik, "Atari" izeneko pelota lekuan, bazkaria, abeslari eta bertsolariak tartean zirela.

● Datorren hilean hasita, mugaz handiko RTF delakoak euskarazko programa bat eskainiko omen du. Batez ere bertsolaritzaz izango omen da aipatutako programa berri hau. Bayonako HERRIA asterokoak honen berri zehatzik eskainiko digulakoan gaude.

● Udara honetan hogeita mila ikusle izan omen dira Bayonako Euskal Museoa, alegia, iaz baino besta mila gutiago. Hego aldeko zenbat euskaldunek ezagutzen ote duen Bayonako museoa, nahi genduke jakin. Gu behin bakarrik egonak gara bertan, eta euskaraz ez zekien amakume batek hartu gintuen. Frantsesez egin behar, huraxe marka! Bagenek gainera...

● Irailarekin batera etorri zaigu ikastaro berria eta Ikastolak erabat zabaldi dira Euskal Herriko geografien barrera. Eta zorionez, askotxok besterik baderitza ere, hego aldean ezezik, ipar aldean ere nagusitzen ari dira. Hogeitaka omen dira martxan jarriak, Lapurdi aldean gehienak.

● Heziketa eta Zientzia Ministeritzak arestian onartu duenez, Donostiako Maisutzako Eskolan euskara irakatsiko omen da. Ez genduke nahi hemen ez txalo berorik, ez eta aipatzeko utzi ere. Hone-lako albisteak ez ditugu egunero zoritxarrez, txarretara ohituagoak gaituzte. Bestalde, era honetako legeak ezin daitezke edozelan epai, berez kontextoa eta kondizionamenduak ezagutu aurretik.

● Nafarroan hain zuzen, ez bi-de dago nahiko maisurik. Hogeitabost herrik maisua behar omen dute. Tartean, Orbaizeta, Urdazuri eta Lizarraga herrixkak daude. Zer eratako maisuak joango ote zaizkie?

● Tarrasako Udalak erabaki berri duenez, aurrerantzean Udalararen ohizko biltzarretan katalaneraz mintzo ahal izango da, eta katalaneraz ere idatzi behar izango dira katalaneraz esandakoak. Seguru gaude, besterik ezinean bada ere, ba dela oraindik Euskal Herrian udalaren bat euskaraz mintzatu ohi dena bere batzarretan. Ez ote lizateke imitagarria Tarrasako Udalararen erabakia?

● Donostiako Euskal Jaiak polit samarrak izan dira aurtien. Danetatik izan dugu, folkloreaki aukera gehiago eman bazaio ere. Hala ere horra hor gutienez jaialdi bikainak antzerki saioak, hitzaldiak

(HERRIAko zuzendari eta euskaltzaina den P. Lafitte jaunarena debekatu izan arren) eta haurrentzako idaz lehiaketa. Baina batez ere, euskarazko ginola, gure iritziz haurrei eskaini dizeiegun saio interesgarrienetakoak. Bestalde, eman dizeiegun Jabier Aranburu albistariari zorion sutsuena hautatu digun informazio ugari eta kritikoagatik.

● Lesakarrak jo-ta-ke ari dira lanean. Zertan eta... fobaila zelaia prestatzen. "Beti Gazte" elkartearen zuzendaritzaren pean lehen bait lehen bukatu nahi omen dute. Delako fobaila zelaia honi "Kristo Enea" deritza. Ezin bestean "kristonak" egingo dituzte bai lesakarrak.

● Horrez gainera, ba du "Beti Gazte" elkarteak beste asmo alpagarriagorik, euskara ikasketak, alegia. Guk geuk nahiago genduke euskal idazle motel bat nazioarteko fobailari bat baino. Hala ere gu kaskajo samarrak gaitzke. Lesakarrak dute erantzuna.

● Luis Aranburu musikariak, txirindularien zaindaria den Dorletako Andra Mariari abesti bat eskaini dio. Honako abesti hau, Gasteizko "Manuel Iradier" abesbatzak grabatuko omen du.

● "Ez hadi etor" "Zergaitik?". "Hik ba dakin" —ziotsan Erandiko erretoreak alkatesari.

● Shegundo Olaeta joan zaigu. Gernikan, sortua zen herri berean lurperatua. Ez zaigu inoiz ahaztuko nola bere armoniumtxoan jarritak ikus ahal izaten genduen iluntzero, alpagata pareta besopean Bilboko Erzila kaleko estudioa joan ohi ginen garaian. Gure dolumin saminena semeek, Bittor, Xabier, Lourdes, Libe Miren Tere, ezin besteko dantzari bikainak.

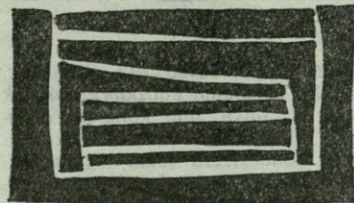
ENTZUN!

«Z. ARGIA»ren
IRAKURLEEK

Datorren illetik ZERUKO ARGIA-ren ofizinetako atek goizetik bakarrik irikiko dira: **goizeko 8-etatik 2-ak eta laurden arte.**

Arren, zuen urrutizkin-deitzeak eta bisitak goizetik egin; bestela, arratsaldetik, inork ez dizue erantzuko.

● Beste folklozeale bat ere hil zaigu, Lutanako txistularia zen Luis Torre Arejula. Ite zuria, aurpegi zimurra, txapela buruan eta txistua eskuan. Noiz nahi eta non nahiko euskal jaietan aurkitzen genduen beti. Inoiz atxakia bat ez, inoiz hitz gogor bat ez, lehena etorri, gehien txistua jo, eta ia agurrik esan gabe isil isilik joan. Azkenean ere era berean joan zaigu

behin betiko; isilik, ehundaka txistularik eskaini zioten txistu hotsa ezik, isil isilik.

● Bilboko Etxeberria senar-emazteak joan zaizkigu Afganistanera, "kirgi" eta "usbeko" bertako arraza batzuei buruz etnologia azterketa bat prestatzeko asmotan. Uste baino etnologo gehiago dugu gure Herrian. Etnologoak ez guti eta "kanpolarrosak" gehiegi.

AIPAMENAK

● Hego aldeko euskaldunei dagokigunez, auto matrikula aldatzeko asmotan ari omen dira. Matrikula era berria sailka izango omen da, hizkiz eta numeroz jokatuz. Esate baterako, Gipuzkoako lehen matrikula SS-0001-A izan daiteke laster.

● Hain zuzen, Gipuzkoako auto matrikulak aldatzeko direla eta, Ambrosio Zatarain jaunak proposamendu bat egin du. "S" delakoak ez omen du Gipuzkoako esanguririk, Donostiakoa baizik. Horrez gainera, "SS" bikote honek Alemaniako nazien antolamendua omen dirudi, edo-ta "abertzaleak gara" irakurtzen omen du zenbait jende arrotzek. Honegatik Gipuzkoako "GP" proposatzen du matrikula era berriarentzat.

Guri, egia esan, berdin zaigu "SS" jarri edo-ta "KK" (kiputzak, ez gaizki pentsa gero) jarri nahi badute ere, baina "SS" nazien "Schutz Staffel" irakur badaiteke, "GP" "Gestapo" izan daiteke era berean. Gainera, Nafarroa "NA" bada, eta Bizkaia "BI", Gipuzkoak "GI" behar luke.

● Donostiko Udalak Miramar deritzan Jauregia eta dagozkion soroak erostea erabaki du. Emeretzi boto izan dira alde eta bi baino ez aurka. Gu seguru ez gauden arren, maioriak arrazoiak izaten omen du.

Ehun eta bi miloi terdi ordaindu beharko Udalak. Garesti ala merke? Ba... gauza askoren arabera. Ehun eta hogeita hamar mila m2 direnez gero, oso merkea lizateke etxegintzarako balitz. Museo bat eta jardin batzuk egiteko ordea...

● Ondarrabian kaleen izenak aldatzeko asmotan ari dira. Oraingoz hiru izen izan dira onartuak, hots, Hendaya, Lepanto eta Peníscola. Azken bi hauek zer pentsatu eragin digute. Ez ote dago Ondarrabian, Gipuzkoan eta Euskal Herrian beste izenik, jatorrago, bertakoago, eta aukerakoagorik. Non dira gure gizon ospetsuak, non artista eta idazleak, non gure historia deshistoriatua? Aurtien laurden urte omen dira Lepantoko batalla gertatu zela. Hau ahal da arrazoiak guztia? Ez ote dira ere

laurehun urte Leizarragak biblia euskaratu zuela?

● Oñatiko Institutoko Zuzendari berriak gutun bat idatzi die gurasoei haren laguntza eta adiskidetasuna eskainiaz. Zuzenezko heziketak, guraso eta maisuen arteko harreman hestuek behar omen dituzte. Eskola ez baita etxearren jarraipena baino. Hitz politikak agian politikiak. Sarriegi tokatzen zaizkigun maisuok uste izaten bait dute, alderantziz, etxea "beren" eskolaren jarraipena izan behar duela.

Galdera batekin nahi genduke bukatu aste honetako aipamen hau, alegia, zer tresnaz, metodoz edo sistimaz baliatu beharko ote da institutoko zuzendari arduratsua, txantxikuek etxeko giroa eskolan aurki dezaten?

● Gipuzkoako "Camara Oficial de Comercio, Industria y Navegación" delakoak, hilero argitaratu ohi duen aldizkaria, "Economía Guipuzcoana" izenekoak alegia, ez da behar bada irakurle askorik duen kazeta. Gainera, ba dirudi ez legokeela esan beharrik haren irakurle gehienak ez diratekela herri-gintzan gehiegi saiatzen direnatarikoak. Hala ere, ezin uka, harako aldizkariak Gipuzkoako herriei buruzko artikulak bikainak eskaini ohi dizkiela bere harpidedunei. Uztail-leko alea, Urola eskualdeari dagokio, ibarretako hauzoak aipatuz, Oikina batez ere eta inguruko Bedua, Artadi, Aizarnazabal, Azkizu etab. Abuztukoak berriz, ia Nafarroako mugan dagoen Gaztelu herrixka aipatzen du. Honako artikulua hauk L. P. Peña Santiagok moldatuak dira.

● Argitaratu berri da "Gauza Harrigarriak" sortako lehen alea, "Animalien Bizitza Izkutua" deritzana eta zazpi aleen artean bigarren izango dena; lehen alea geroago aterako omen da.

Liburu polita, ederra eta dotorea Valverderen Irakorlan prestatutako hau. Euskara bateratua eta nahiko argia Jokin Apalategui euskaratzailearena, ezaren ezaz az bait daukagu oraindik haurren lexiko normalizatu bat. Diogun hemen, Euskaltzaindiaren Donostiako Bulegoaren zuzendaritzaren pean eta ikastolen laguntzarekin ba dela talderen bat haurren hiztegi bat prestatzen ari dena.

"Animalien Bizitza Izkutua". Giuseppe Zaninik idatzia. Argitaratzaile: Ediciones Gaisa, S. L. Valencia. Banatzaile: Iñaki Beobide Ferrerías, 1 —acc. 3— Donostia.

● Basauriko Presondegitik jaso berri dugu gutun bat literaturari buruzko berri bat azalduz. Gure albistariak Larraemendiren gramatikaren ale bat aurkitu omen du presondegitiko liburutegian. Hona hemen bere ohar bibliografikoak: "El Imposible Vencido. Arte de la Lengua Bascongada. San Sebastián, 1853. "Behar bada Urkixok berak ere ez zuen liburu honen berririk izango. Urkixok konbentutako liburutegiak eta baserrietako ganbarak presondegiak baino hobeto eago ezagu zitzaizkeen.

● Orain dela guti, Gurutz Ansolak argitaratu berri duen "Euskal Herriko Ekonomiaz" liburu berriak hitzegin nuen. Azken berriak: Irailaren hamabostean, Liburuak jasorik zeuden depositotik, ale guztiak sekuestratuak izan dira. Zeruko Argia honetan bertan esan genduen gezur gertatu da: "Eta da, egia esan, liburu irakur erraza —"eta esan uka pazientziak eta patxadaz irakurtzekoa dela"—diosku egileak berak hitzaurrean, irakurlea izutu ez dedin edo". Hala guztiz ere izan da norbait, liburuaren mamiaz ondotoxo jabatu denik!

AMATINO

MITXELENA

Donostia - Iratze
Guztiekuneko erakunde sozialista (Euzkoakuntza)
Avenida de Pío Baroja, 1
— I R U N —

ZAPATERIA ZUBILLAGA

Zapataria naiz ogibidez,
ta noan zapategiana,
sinistu ondo gelditzen dala
eskuz ikutzen dedana.
Nola konpontzen, ala tinta-
[tzen,
txukun egiten det lana,
olako lanik baldin badezu
azaldu zaite nigan.

Prim, 53. Donosti.
Urrutizkila: 23443

Bodegón

Alejandro

Alejandro'ren Bodega dago
Donosti'ko txoko baten,
bein ezagutzen dutenak zintzo
takite aruntz joaten.
Nai dan aukera ba-dezu beti
jaten bezela edaten,
oberik ezin arki ditek
merke ta ondo ematen.
Fermín Calbetón, 4

DONOSTIA

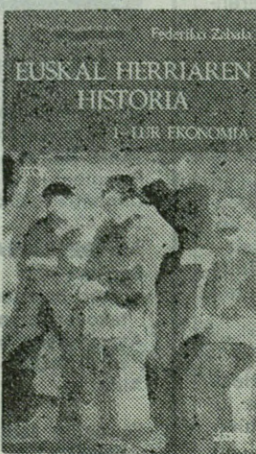
ETOR ETOR ETOR

Argitaratuak

- 1.—ORIXE. Jainkoaren Billa 150 pta.
- 2.—G. GARATE. Marxen Marxismoa 110
- 3.—P. ALTUNA. Euskal Aditza. Batua? Baturakoa 130
- 4.—X. AZURMENDI. Izatearen Malura 110
- 5.—F. ZABALA. Euskal Herriaren Historia (1. Lur Ekonomia) 130
- 6.—G. ANSOLA. Euskal Herriko Ekonomia (1955-1967) 110
- 7.—A. LERTXUNDI. Ajea du Urturik 110

Laster argitaratzeko

- 8.—ISOLOTTO-ko Katekima
 - 9.—M. UGALDE. Langillaria kondairan zear
- Arpidedunak % 20 merkeagoa jasoko dute

ETOR ETOR ETOR ETOR ETOR

ETOR'en arpideduna izateko

Zuzenbidea
Izen-abizenak
Probintzia

ORDAINTZEKO ERA

noiz (*)

ale bakoitzeko
urtean lautan
urtean bitan
urtean bein

nola (*)

Banketxe edo Aurrezki Kutxaren bidez
Renbolsoz
Giroz

APARTADO 73
BILBAO

(*) Aukeratzeko duzun erari ipini gurutze bat.

IRLANDAKO BORROKA

GURUTZ BIDE BATEAN

Ulsterren Gertatzen ari dena ez da nonbait oso atsegiña. Badirudi Europako su labe honek uste baino gehiago erre dezakeala ta arazoa inglaterra muga barnean ezartzea edo gehinez inglaterra ta Ego aldeko Irlandaren arteko istillu soila bihurtzea nahiago dute nonbait. Baiña Ulsterren ageri den sua ez da beste errietan erretzen ari denaren oso ezberdiña.

Irlanda osoa eraketa historiko bat danez ta munduko zabaleroan toki mugatu batean dagoenez, bertako gizartearen aurrerapena berezitasun sakon sakon baten jabe da, baiña bestalde, bertako gizartearen aurrerapen konkretuak sortzen duen zenbait arazo berdiña da beste alderdikoein.

Izan ere, Irlanda guztiz bide batean aurkitzen da. Gurutz bide hau ez dago gaurkoz oso argitua, baiña gurutz bide honen indar sakonak eguzkipean apal-apal agertzen asi dira. Irlanda osoaren aldeko askatasuna lortzeagatik azken borroka aldia egiten ari dela begian bistan dago. Azken borroka honen ondorena gaurkoz ez dago argi ikusterik, baiña bestetik, Irlanda osoan eta bere askatasun egarri zaharra azken fineraino eramanaz sozialismoaren aldeko nahia borroka honetan ixil ixilik, izkuntuan, entzuten asi da Irlanda osoan.

INGLATERAREN AURKA

Ulsterren bizi diran katolikoeak beren odolean daramate XVI gizaldiz gero jasan behar izan dituzten zapalketa guztiak. Bizi lagun beza la dituzten protestanteak beren lurretaz jabetu ziran ingeles eta anglikano artzairen semeak dira ta gaur egun begien aurrean duten ingeles armada Cromwel eta Orangeko Gilemoren armaden jarraipena baizik ez dira, Londonderry bera, Derry zuen izena etxekoek nagusi zirean, Inglaterrako London uriari eskeinitako uria besterik ez da.

I.R.A.-ren gogortasuna ez da bakarrik Iparamerikakako beltzen gogortasunatik ikasitakoa, Lurrarik gabe gelditu ziren nekazari jabeak beren gaurko semeak baino gogorra go jardun bait-zuten ingeles lapurren aurka. Errentak jasotzen zituztenak eta hauen ordezkioak beren odolez ordaindu behar izan zuten bein baino gehiagotarako beren lapurtzaretik sortutako irabazpidea.

Represioa, gosealdiak eta Iparameriketara ihaz egin beharra egun oroko ogia izan da ingelesaren menpean etsi ezin izan duten zelta erri honentzat. Odolean ittotako irlandarren resistenzia 1920ean eman zuen lehen fruitua bi aldetako Irlandarentzat autonomia lortuaz. 1949 ean Ego Aldekoentzat askatasun politikoa etorri zen, baiña Ipar-Aldea protestante gehienak lur obenen jabe egin ziren alderdia, berez une ba-

terak ozen autonomipean jarraitu dute Inglaterrako lokarriak bihurtze nasi gabe.

Ego Aldeko ahuldadeak Inglaterrako imperialismoaren lana erreztu egin du ta Ulsterko protestanteen aginte ekonomikoa ta politikoa gaur arte zalanta gutxi egin du.

ASKATASUN FORMALA BAINO AREAGO

Ipar aldeko irlandarrak Irlanda osoaren laguntza jasotzen badute ere, IRA bide delarik askatasun egorra ez da Inglaterrarekiko duten katea austearrekin asetzen. Batetik eta bate zere Inglaterrako aginte politikoa ta ekonomikoa ausi nahi da baina borroka honek agertzen ditu kontradizioak eta dinamika bera ikusiaz Irlanda osoarentzat sozialismo egitarau bat eratu nahi dutela adierazten dute Irlandako askatasunaren alde borrokatzen ari diran zenbaitzuek.

Hortikan dator behar ba Irlandako Gobernuaren bi aurpegiko jokabidea. Batetik prest dago ipar aldekoen irlandarren askatasunaren alde lana egiteko baina bestetik Ipar aldean gerta leiken giza-naillen aldetaz beldur da. Ipar aldean eman daitekean egituren aldetaketa oso sakona izango litzake ta besteak beste ez da ahaztu behar ego aldean ere egituren aldetetarako gogoa haur egiten ari dela.

Irlandako ekonomi osoa Inglaterrako morroi jarraitzen duela dnak aitortzen dute. Ipar-aldeko irlandarren borroka ego aldekoentzat eredu bat da ta Inglaterraren aurkako borroka horrek bertako gizarte-egiturak zaltzan jartzen ditu. Inglaterrak terrorismo arazo egin nahi du Ulsterreko arazoetaz baina berak ondo daki borroka honetan zer joko dagoen ta ez du zalantzarik agertu beste gobernu batetan elkarizketa izateko berea bezala gorde nahi duen Ulsterretaz, Ulster galtzea Irlanda osoan duen eskua galtzea izango bait-litzake.

Inglaterrako itsas-ontzi lantegi batean langilleak gestioaz jabetu ziran egunetan, Ego aldeko Irlandak Ulsterren gertatzen zanari baino garrantzi gehiago eman omen zioten ingeles langilleen ekintza miresgarri hareri. Ikasleen giroa ere pizten ari da ta hoiak danak garrantzi haundia ematen diote Ulsterren gertatzen ari denari.

Saltaldeko Estaduek ere, Inglaterrako Gobernuak Ulsterko arazoekin lanbait len bukatu dezan ahaleginak egiteko eskatzen dute. Baina hori ez da gauza errexa izango. Irlandarek daramaten berroka ez da gaurkoa ta bere bukaera ez da biharko. Irlandarren borroka herri askok beira egiten dute baina «statu quore»-ren zaleak ez dira oraindik hil.

D. IZA

Edmond Maire-ren aserrea

Frantzian iaioak dira dialektika teorikoan edo abstratoan, egiñetan baino areago. "Ezkertiarrak" bati-pat. Bizkitartean, alabaiña, eta luzaki, eskuindarrag agintari.

"Nolako sozialismoa" dute, aho guztietan darabilkiten arloa. Eta arazo honen inguruan dabilta "ezkerraren elkartasunarekiko" hizketa, hartueman, jolas eta liskar guziak.

Jakiña, mugimendu honen indar nagusienetako bat P. C. F., hots, Frantses Alderdi Komunista da. Batera edo inguruan, beste zenbait alderdi hor dago, sozialista alderdi berriztatua Mitterrand buruzagi, duena, eta P. S. U. alderdia Rocard alderdi honetako gehiena delarik.

Baiña, besteak beste, goxistak, troskistak eta abar, marjinan dilerarik—, ezkerraren elkarte-ahalegiñetan, sindikatoek leku berezia eduki daukate. Sozialismora iragaiterik ez bait dago langilleriaren indarrik gabe. Izan ere, Frantzian eta Mendebalean, "Langilleriaren Alderdi" altxatu denak, anitz langille bere kide erakarri arren, bestalderata ere, langille ugari doa, Partidu Komunistaz landara, alegia. Esaterako, sindikato eraberritu eta aurrerarietara

C. F. D. T., hau da, Frantziako Langille Demokraten Elkargoa, da zalantzarik gabe, gure auzoko erresuman da goen sindikatorik iraultzaillena. C. G. T. kidez eta la gunez handiagoa da, baiña honen izpiritua zaharkituri gelditu bide da. C. F. D. T., aldiz, berritasunean bizi da. Berritasuna ez ahal du, bada, berekin iraultzak?

C F D T-k kapitalismoa sunsitzetza bakarrik ez du nahi, gaurdanik beretik sozialismo berria prestatzen eta eraikitzen hasi nahi du. Horrela, langilleriarentzat nahi du agintea, ez, alabaiña, klase burokratiko batentzat. A gintea, orobat, lantegian eskatzen du, eta —hara hemen hizkera berria—, agintea eskatzen du baita ere URIETAN.

Konprenitzekoa da, bada, Edmond Maire-ren aserrea. Berau CFDT-ren buruzagi gehiena da.

Hain zuzen, hil honetan beretan, CGT et CFDT sindikatoek uda azkenerako ekintza elkarrekin prestatu nahi dutela agertu dute: zahartzaroko sariak hobetu, arrotz-eterlehen eskubideak eldeztu eta goratu, berrogei ordutako astea ekarri, lansariei eutsi, lantegietako giroa hobegotu, eta abar.

Egitaran han dela-ta, L'Humanite-tek, kanpaiak alderatu ditu, esanaz

Georges Séguy, marxista eta George Meany, komunisten aurkakoa, bat etorri dira.

hori, —CGT-CFDTren akordu hori—, izan daitekeela Demokrazizko Gobernu batek, Frantzian, beretzako har zakean sozial politika.

Honek sutu bide du Edmond Maire buruzagua. "Esneguri puska bat geixeago ukan ahal izaten dela uste dute sozialismo berria"? Eraso dio L'Humanite-ri. Eta delako "ezkertiarrak" horrek, P. C. F. ardatz delarik, ez du dirudienez, funtsezko aldetetarik egiñasmo, nagusiena eta lehengoa den arazo larri honetan: "ze indar izango du langilleriak gizarteko, ekonomiako, politikako, kulturako, erabaki printzipalenetan, auzo-oietatik hasi, lantegi, industria eta nazioko arlo guziak besarkatzerako"?

iSindikalismoak ez du politiko aparatoen mutil ez zerbitzari gelditu nahi. Hori joana da iragan mendeko historiara. Sindikalismoak ez du nahi gobernu eta Estatu mailla klasikoetako jokuetan erori; esan nahi da, gaurregun sindikatoek ez dute la politikagintza arbuaitzen, eta besteentzat, partidu politikoen-tzat, osorik uzten. Alderdi politiko-koen zeregiña ezaguturik, politikagintza guziena dela gaur, dio sindikalismoak European. "Guk dio Mairek, gizartea eraberritzeko eta aldatzeko xede eta asmo osoa ba du-gu. Prest gaude beste erakunde sindikal eta politikoein, mailla berdiñetan, hizketatzera. Baiña, arloa sozialista proiektua dugularik, eta ez Gobernu batek bihar edo etzi izan dezakean programatxo bat. Gure indarrak eta barrokak, xede oso eta guzizko horren, hots, sozialismo berriaren alde, itzeradokiak bait daduzkagu".

Ez da gauza erraza izango, Frantzian, esker indar —hobeki esan dezagun—, gaurko sozialismoaren aldeko indarrak batasunera etortzea.

Batasun horretan sindikatoek, —hots C. G. T. eta C. F. D. T.—, izango dira ardatz, bizpauru alderdi politikoein batera. Kontradi-ziorik bada hor undar horien artean. Eta oiñarrietan eta erroan dagoen kontradizio nagusia hauxe:

sozialismo demokratikoa. Sindika-lista askok ez du ontzat hartuko, langilleek egiazko aginterik izango ez luteken sozialismorik. Horregatik, altxatzen dute beren xede eta helburuen hitza: Plangintza demokratikoa. Hitz hutsa ez da, alabaiña. Ez du delako "proletargoaren diktadurarekin" zer ikusirik; ez du Klase burokratikoaren eskuetan agintea uzten; ez du estaduaren izatea, balore sakratutzat hartzen, eta abar.

Aldiz, pluralista izango den sozialismoa nahi du sindikalismo iraultzaill honek. Agintea eta borroka, lantegietara, industrietara, udal-etxe eta auzo-urietara, irakas-kintzara, kultura alorretara, hedatu nahi ditu. Internazionalista da, beraz. Estadukeria baztertuz. Herrietara urbidu nahi du, Herrien Europa eraiki nahirik. Praktika-biderik egokiena Autojestioa aitortzen du, eta abar, eta abar. Eskema horri, zer beste eskema alderatzen dio P. C. F.-k? "Demokrazia aurreragotua" deritzana, be-realako "esker gobernu" baten ekintza eta politikarako. Baiña, behin kapitalismoa sunsitzuz gero, zer? galdetzen dute zorrotz, sindikalistek. Eta hemen sortzen dira P. C. F. baitara hamaika zalantza eta uste gaizto. "Sozialismo klasikoaren ereduari ez ahal dago behin betiko loturik, Frantziako alderdi komunista"? Esan nahi da eredu sobietikoari. Egia ez bada, morafio alda ahal dezake, dogmatismo eta ortodoxia zaharkituok utzirik, gaurregungo demokraziaren aginduetara?

Galdera eta kontradizio anitz dago Frantziako mugimendu sozia-taren barnean. Merezi du, bai gurekiko ere, jarraitzea. Izango dugu, noski, beste abagunerik ere.

Gurutz Ansola

JOSE ZINKUNEGI' REN
OPTICA BERRIA DONOSTIA

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK
HERNANI, 4 DONOSTIA

ERLOJU TA BITXITEGIA
Eduardo Chapeitza
Vergara, 11-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

Eraria opeta dagola?
FAGOR'ek
oztuko du berela

'ANEXA'K BADU OSTATU BERE LURREAN ORGANISTARIK BADEN ALA EZ

Madrilgo A.B.C.ek Donostia aipatzen digu bere orrietan. Abuztuan gure artean ikusi dituan gertaerak aztertuz, au dio:

—«ANEXA izan da udaldi ontako agerpen arrigarria Donostia onetan».

Ta idazle beronek beste eguneroko batetan, au jakinarazten digu:

«Anexa, ballet adierazlea («expresionista» esan nai det), izan da Donostian bizibideko langilleen maila gorenekoa. Onelako arte-dantza gure etxean eukitzea, Txillida eukitzea bezelatsu da beste sail batean».

Eta onela jarraitzen du:

«Nola iritxi du Anexak jakintza eta arte-iraultza au, Madrilko eta Kataluñako arte-maila eta jakintza maila berekoa? akin-min aundia sortu du bisitalarien artean gertakari onek, eta gue ere an joan gera, saio-lekura, Anexaren lan-lekua ikusi nairik. An ikusi ditugu Garzia Asensio, Eduardo Txillida eta Ruiz Balerdi. Eta guziok arrituta ikusi degu lan-talde bikaiñe metakoa eta dantza-erakusle jatorrenetakoa. Onek leengo egitura guziak autsi eta askatasun osoz asmazen du bere lana».

—«Baiña nor dira mirari au sortu dutenak?

—«Neska-mutil talde arrunta itxuraz; baiña ez ain arrunta ere. Gazte auek, egunero 8-9ren bat ordu lan egin ondoren, beste 5 ordu egiten dituzte lan neka-garr ieta luzaroan eraman ezin ditekeng egitekoan».

—Bizibideko maillan jarriko ote dira?

—«Ori da orain leenbizi erabaki bearko duten ardua. Anexaren zuzendari, dantzari eta eratzailleek, au erakutsi dute garbi: urtebete pasatxoan nolako mirariak egin ditezken, gizonak bere aalegiña eta dei-argia lanean jartzen dituanen».

—Zenbait ballet antolatu dituzue?

—«Jose Lainezen amairu dantzagintza berri-berriak. Probintzi barruan eta beste probintziako uriburu batzuetara irtenaldiak. Azkeneko bi jardunaldi Trinitate enparantzan. Eta onena au: «Txartelik ez da gelditzen» oarra atean. Sarrera guziak aldu, alajaiña!».

—Laguntzarik izan al dezue?

—«Anexak bere burua ederkir jaxten du. Ori bai, ondo etorriko zaizkigu guzion txalo eta arrera onak, bai langintza-maillan eta bai gure aalegin-saillan, Donostian leenengo Ballet adierazlea sor dedin gure artean. Dantzari guziak lan orratik bizi ditezela eta Donostiaren izena jaso dezala mundu zabalera talde onek».

—Nork bultza zaituzte?

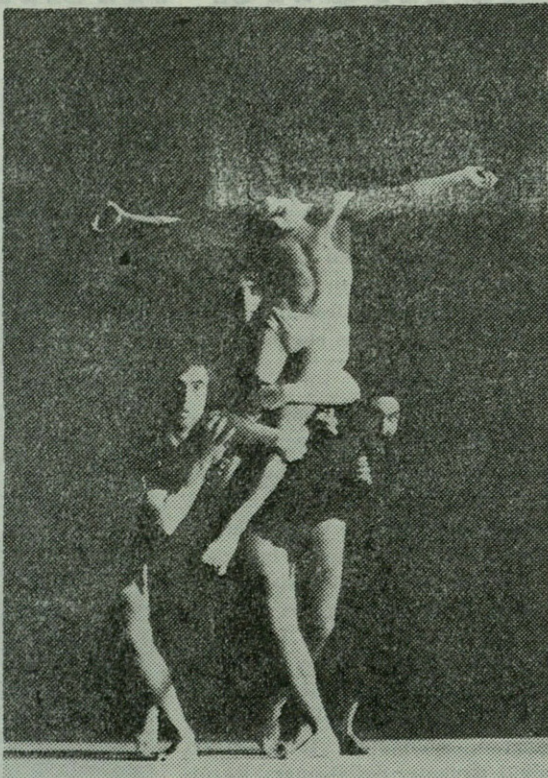
—«Erriko Etxeak leenbizi, lan-lekurik erosoena eskeiñi digu. Urrango ekinaldi berria Probintziako Aurrezki-Kutxak babesten du ta Diputazioak lagundu zigun aurreko ekinaldian».

—Asmo berririk?

—«Urrango jardunaldia Victoria Eugenia Antzokian izango degu. Lau Ballet berri gaurko aidekoak. Auen artean, «Udaberriaren Eskeintza» agerraziko degu».

—Zer dezue «Anexa» ori?

—«Ederki galdetua! «Anexa» ez da Ballet-talde bat bakarrik. «Anexa» ortaz gainera, bizi-era bat da, giza-era jatorra, su ta garra, fede biziko indarra; gizar-teko eder-lana zabaltzeko sortua. Maitasunez eta poz-jarioz asmatutako eginkizuna. Orregatik, gure dantza au errietara, gaixotegietara, zoro-etxetara, kartzeletara ta abar zabaltu nai genduke, ta elkarte au zabaltzeko lagunarte bat sortu degu: «Anexa Balletaren lagunak» izenekoa. Egunero sartzen dira iruzpalau lagun berri. Guzion artean, senide-tartea asmatu degu. Emen sar ditek eodezin, lagun bezela, naiz dantzari bezela, laguntzaille bezela, bazkide bezela... Gure lagun egin nai duanak, jo bezaio Azpirozta Jokifieri, telefono on-tara: 41-72-68».

«Volvox»: Musika-rik gabeko dantza, dramatiko indar aundikoa, Trinitate Plazan leen aldiz eman zan. Dantzariak, dantzari bikain bezain aktore apartak dira.

—Lagun batzuk esango al dizkidazu?

—«Berebizikoak ditugu. Ona emen azkenaldi ontan gertatuak. Igeldon dantzatzekoak giñan urrango igandean. Lurrean alako gozagarri bat jarri bearra genduan, dantzariak zauritu etzitezen. Aristegi anaiak berealako batean jarri ziguten 11 metro laukotukoa. Guziak egiñalak egin zituzten, ondo baiña obeto geldi zedin. Eta au Anexaren lagun bezela egin zuten, beste batzuk egiten ari diran bezela. Onela Angel Iglesias esta Villa Maria Luisa eta abar...».

—Anexaren alde orrenbeste egin ezin duanak, zer ta nola joka dezake?

—«Bazkide, sozio sartuaz gure egiturari. Illero ortarako 100,00 pezeta eman bearko lituzke. Onela lantariak ordaintzeko, 200.000,00 pezeta eskutan genituzke. «Anexa» guzion egitekoa bada, orra nola bizitu ditekeng gure elkarte».

—Langintza maillan (empresa-maillan), ezer egiten al da? Gipuzkoa industriz aberats da eta oso euskalduntzat jotzen degu geuron burua. Erri eta arte-alde ezer egiten al da?

—«Danetariako ditugu ta noizbait jakingo dira ba koitzaren aalegiñak».

—Ederki da jakitea. Lagun aundiak geiago al izango dute lagundu.

—«Orrela uste degu».

ETAR N.

Tarteka tarteka entzun oi ditut alako uskeri maillak: Ez omen dugula gaurko egunean organista gizonik. Leen ere orrelako esakera merkeari esker, ur otzak erreta nago. Inoiz baiña organista geiago ditugu gure errian eta ala ere negarra besterik ez dariote. Ez da leen-biziko aidia, ateraldi oni erantzuten diotala. Auetako bat Igeldoko apaiza: bertako organista zaarri, alegia, omenaldia egitekoak zirela eta egun ortan organoa mutu egongo zela, ordezkariak arkitu ezin eta.

Orain berriz esan didate Arteche mintzatu ote den radio bidez gura bera jokoa arturik. Organistari ez dela, nork erakutsi ere ez eta orrelako esamesak.

Emezortzi urte luze organoa (irakasten) daramazkit Donostiako Konserbatorioan eta orain dator nunbait orrelako txorakeri-porrusaldarekin. Aurtan bertan bi gizon-emakumeak bukatu dute beren organo-karriera eta biek sari bereziarekin (premio extraordinario delakoa). Leendik ba ditut orrelako beste zortzi. Ongi esateko, nerekin organoa jutzen ikasi dutenak erabat jota, izango dira berrageiren bat Gipuzkoan.

Orrelako galderak egin baiña obe lukete, ala izan eta ere zer egin lezaketen gaurko elizkizumetan, begiratu balute. Kantu erdiak eta geiago organorik gabe kantatzen dira. San Bizente elizan, orain berririo omenaldia egin zidaten egunean, biak nerekin ikasitako organistak ziren: Esteban Elizondo eta Mari Koro Saenz. Etxe zuloan lo egoten al dira garai ortan, ala erri guziaren aotan dabilen berria jasotzeko ere ez al dute aukerarik izan sekulan?

Artecheren itzak irakurrita.

Orain gutxi idatzitako artikulua bat irakurrita, esango luke edozein, ez Gipuzkoan, ez Donostia batean, organorik ez dela ikasten eta ez irakasten. Aurtan bertan amabi organolari izan ditut nere gain eta beren ikastaroan oso aurrera joanak dira. Aietatik bik, esan bezela, leenengo saria irabazi, gainera.

Gauzak ongi esateko, onelaxe mintzatu izan bear zen: Badakit gaurko egunean organulari asko dela, berritakoak, alegia, baiña zertarako, elizetan lanik ez badute? Leengo organulari zaarrei buruz ari baitzen, bere baitan, etzuen ezertarako aipatu bearririk Xaxier Darasse, Loiolan konziertoa eman zuen Frantziako organularia. Andik zortzi egun barru organo berean, Donostiako Esteban Elizondok eman zuen beste konzierto aldi bat, eta biotatik bat: etxeke mutilla ixildu eta kanpokoak aipatu, nunbait ere ez izaki Bello Portuk eta Uriak deitua eta, noski, bi gizonok ere nundik edo andik azaldu bear, beren izen eta guzti.

T. Garbizu

Oarra: Ainbeste urtetan organoa irakasten ari-ta ez nuke nai nere burua lotsagarri utzi.

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti tik egunero:

Iruña, Bilibao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra.

Carretera Gral. a Hernani - 8º Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

GUKELESA

Gipuzkoa'ko ta Naparroa'ko esne onenakin gertatutako esnekiak:

- Esne Pasturizatua
- Esne soilla (esterilizatua)
- Esne autsa
- Esne-gaiña
- Guriña
- Yogur
- Batidua

Igara auzoa - Apart. 213 - Urrut. 29060 (lau ari) — DONOSTIA

ERAMAN - EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTI'RAKO

Urrutizkifak: 421369 - 427726

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

Zestuatik

Erriko Jai Nagusiak dirala ta

Aurtengo Jai Nagusiak igaro zaizkigu. Zer ikusi degu errian? Jai antolatzaileengandik ezer gutxi, etxeke ditugun (euskal erria gandik diot) Txistu ta Duntziñak ez dira azaldu. Barkatu, aurren egunian txistuak arpegia azaldu zuan, goizean erria lo zorroan zegoen bitartean gainerontzean lotsaz ezkutatuta bezela egon da. Duntziña, entzuteko ain alai eta polita dan duntziña, aurtan ez zaigu azaldu, zer dala ta? Arrazoi egokirik ez det. Ordain bear aundia dalako? Baliteke, eratzailleek jakingo dute onen berri, baiña gogoan izan zuek eratzailleek, erriari berea eman bear zaiola, eta oraindik geiago zuek errikoak izanik, eta ez aaztu or zaudetenok, batzuk beintzat, erriak bere izenean aukeratutak izan zera-tela. Beste zer ikuskizun edo festa izan da? Xexenak ongi ordainduta joan nai zutenentza, tartean Emparantzan bei edo txalalak, jolastu nai zutenentzat. Andre Mari egunean Erriko Eres Batzak Konzierto ederra eman zuan. Or bukatu ziran Udal etxeak eratutako ikuskizunak.

Aurrek izan dute beren eguna, Aurrezki Kutxa Munizipalari esker. Egun orretan asko gozatu giñan bai aur eta gurasook. Eta gazteak? Norbaitek esango du gaizki pentsatzen detala, baiña egun auetako joera ikusi ondoren zerbait esan dezaket. Egun onetan baziran dantzariak, sokatira, aizkolari, arrijasotzaille, pilotariak, ukabillariak. Au ez dago lagatzerik, gainera Urtain guria izan da, idazketa lana ere bazuten, jakiña euskeraz, baita ere marrazki edo dibujo egilleak. Egun osorik bete ziguten. Zorionak jai au eratu dezutenoi.

Geiago ezer bai al zan? Musika eta dantza deadarra eta marrua. Au ote gazteriaren mulña? Ez naiz dantzaren etsai. Asko dantzatua naiz nere garaian, baiña dantza saio oien etsai azaldu nai det guztion aurrean. Ez dago ondo iñola ere, ordu oiek arte iskanbilla ortan ari-tzeko. Nere ustetan eskubide garbia degu gauez atsedan artzeko; gainera gaixoeak, aurrek eta aba-

rrek beren eskubideak dituzte, eta gaur esaten dan bezela gizonak askatasuna berea omen dute. Ondo dago. Baiña, oroit, ez dezula askatasun edo eskubiderik zure ingurukoak molestatzeko, Golzeko Irurak, eta oraindik iskanbilla osoa Plazan. Orko burrundara eta zarata gero kalean, baso piztiak iduri marruaz neska mutillak kalean. Nun gaude, non dira erri gizonak? Non zerate zuek, guraso taldetik aukeratutako Kontzejalak? Ez al dezute guraso kezkarik? Erri baten aurrerakada au ote? Baldin au ala balitz ez ote litzake eokkiago XIX ren gizaldira atzeratzea? Nik, baietz uste det.

Egin ditzagun jaiak eta festak gizon bezela, alkar errespetatuaz eta zuek erri agintariok ez aaztu zuen eginkizuna, eta errien onerako diran inpueto eta deretxoak bezin arduratsudala, leen esan detan errespetoa.

ERTXIN-BARRENA

«Loramendi» euskal Olerkari Haundia

«Loramendi» bere bizi-aldi laburra apaiz-estudioetan joan zitzaion. Ikasi eta ikasi eta olerkiak euskeraz idatziz.

Altzatzura joan zanean, euskera bakarrik zekien, baina gaztelera ere ondo ikasi zuen eta ederki idazten zuen hizkuntza hontan.

19-urterako «Stabat Mater» euskerara itzulita zuen eta aurrerantzean bertsu-gintzari sutsuago ekin zion.

23 olerki argitaratu zituen «Zeruko Argia» aldizkarian. Arrantzalien arrats-otoitza 1931-go «Eusko Olerkiak» liburuan eta beste bat «Banoakizu» «Yakintza» aldizkarian 1935-garren urtean atera zituen.

1931-garren urtean «Lizardi Haundia» izeneko saria jaso zuen, Tolosako olerki-Txapelketan, bere «Arrantzalien arrats-otoitza» olerkiarekin.

1931-ean ere, Ernanin egindako Olerki-Norgehiagokan, sari nagusia, hau da, Zilarrezko Haritz-adarra bereganatu zuen «Barruntza leyoan» poesiarekin.

Hitz-lauz ere, «Zeruko Argia» aldizkarian beste idaz-lantxo batzuen argitaratu zituen, bost danera.

Oraindik gazte zalarik, poesiaren barruan abitzen zijoala, Jainkoak zerura aldatu zigun. Bere bizi-aldi osoa baserrian eta hiru edo lau kaputxino-komentuetan igaro zuen. Bere lehenengo meza esaterik ere ez zuen izan.

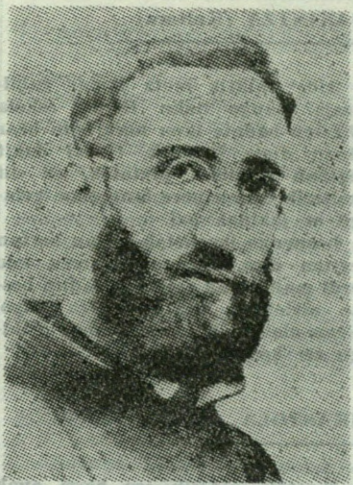
Hala ere, Euskalerrarekin har-emana hasiak zituen, «Zeruko Argia» aldizkariaren bitartez eta poesia-txapelketa batzuetan azalduaz.

1960-garren urtean, Aita Yurrek «Loramendi»-ren olerki ta idatzi guztiak argitaratu zituen.

«Loramendik» bere lehenengo haur-zaroa Bedoña, Mendibitzu baserriaren inguruan igaro zuen. Hango izadi zoragarriak bihotz-atean jo zion gazte-gaztetik, inguru eder haletako basoak, landak, soroak, iturriak gogoan eta bihotzean tinkatu zintzaizkion.

Esandakoaren ezaugarri bezala «Enada beltza» eta «Landaretxo ameslari» aipatu ditzazkegu. Lehenengo, poema liriko gozoa, bihotza ikaratzan duena. Bigarrena, elertiliburuetan, eredu bezala, ipini ditekena.

«Arrantzalien Arrats - Otoitza». Olerki hontan euskal arrantzaleen erlijioasuna abeste du batez ere.

Aitzolek gora-goratzen du zera esana: «Ez dakit euskeraz irudimen yoriagodon olerkirik ote dan». (Eusko Olerkiak, 1932).

«Barruntza Leyoan». Olerki mistikoa. Ahapaldiak, bata bastearen ondoren, zein baino zein indartsuago ta sutsuago ohi datoz, irakurleari bihotzean garra sortu ohi diotela.

Beste olerki eder eta atsegina hauetxek dira: «Illargitara», «Antzekia», «Onatx, erletxoak, Ba-noakizu».

ORIXEREN IRITZIA: «Ba-ditu lau bat oztupo aundi gabe ta arrizkurik ere gabe», irakurri ditezkenak: «Landaretxo ameslari», «Antzekia», «Nor eta zer naizena», «Ba-noakizu». Azken bi aukerak ederrak dira: laister emateko zedukan Mezaberria dute gai, eta amaregandik bakandu-bearra. Gaia ere alakoa da; baiñan ongi erabillia ta ederki esana. Idurimena, bai, baiña beure menderago ekarria: biotza, iakiña.

Lehenengo omenaldia, 1935-garren urtean egin zitzaion «Loramendi», orduko bazkun indartsu «Euskaltzaleak» eskainia.

Bigarrena, 1959-go Irailaren 20-an egin zitzaion. Bost milatik, sei mila arteko lagun ba omen ziran Igan-de hartan «Bedoña» herritxora etorri ziranak. Mendibitzu baserria «Loramendi» eta Euskalerraren arima zirudien. Gure hizkuntza zaharra, al-darea, mikrofonoa eta alde bietatik altabozak zuhaitz goietan jarriak eta batez ere Olerkariaren ama zaharra, dena Euskalerraren etorkizunaren irudi bezala agertzen zan.

Euskal Irakasleentzako Ikastaroa

- Nork: Patxi Altuna Jaunak Ematekoak.
Noiz: Irailaren 27tik — Urriaren 2arte, Arratseko 6etatik — 9arte.
Non: Deustoko Unibersitatean.
Eratzailak: Euskal kultur mintegiak, Euskaltzaindiaren zuzendaritzapean antolatua.
Zertarako: Hizkuntza, irakaskintza, metodologia, jenerala eta bereziki Euskal-arena ikasteko.
Subskripzio lekua: Euskaltzaindian, Ribera, 6 — Bilbo. Bulego orduetan.
Prezioa: 350 Pezeta.

GASTEIZTIK

Berriz ere Gasteiztiik, burura datorkidan zenbait berri aipatzen saiatzeko. Gasteizko euskal giroaren berriak noski, zeren erdal kutsuaren berrietaz hemengo erdal egunerokak arduratzen baitira.

1. — AURTENGO EUSKERAZKO IKASTAROA

Hemengo irakasle taldeak urreneko euskerazko ikastaroa prestatzen dihardu. Lehendik ikusten zen arazo haundi bat nabaritu da: irakasleen urritasuna, alegia. Leheneko ikastaroan larreun ikasle gutti gora behera izan ziren, eta arazo hori nabaritzen hasi zen. Orain, urreneko ikastaroari so, zerbait egitea premiazkoa zen. Horregatik kursilu bat antolatu da irakasleak prestatzeko eta behar bada Patxi Altuna etorriko zaiku hil honen hamabostean hiru eguneko kursilu bat ematera.

Gainera, beste arazo bat gain-erori zaiku, urreneko ikastaroaren atarian, Orain arte euskera eman ziharduten batzuk gartzelatuak izan dira. Berriz ere, penagarria izan da nola egiten diren gauzak ikustea. Berriz ere, batzuen jakinezak eror-erazi egin ditu. Araozko euskerazko kursiluan gertatua, alegia inportantea euskera dela.

Gainera, emandako kolpea danoi irixten zaiku, zeren jende horrek, Gasteizten eta euskeraren arloan batez ere, izugarriko lana egin du euskal kulturaren alde. Baina penagarria da premiazkoa den lana bere eskutan duen jendeak txorakeriak egiten ikustea, dirudienez ez dugu behinere ikasiko, eta geure burua urkairiari eskeintzen jarraituko dugu.

2. — ELIZONDOKO KURSILUA

Joan den hilean, 2-tik 23 arte Elizondoko euskerazko kursiluan izan gara Gasteizko multzo bat. Han ziren iruinatarrak, gasteiztarak, amurriotar bat, bi donostiar eta Orduinako talde bat. Beraz «bartzetuen samalda» zirudien, zeren nafarrak eta arabarrok gehienak bait ginen. Oso giro ona zegoen eta jendeak ez zuen denbora alferrik eman: Batzuetan, ohera joaterakoan, gaueko ordubetan edo, klasetan ikusten zen jendea ikasten. Gainera, Baztango euskalkiaren bereiztasun batzuk ikasteko ondo etorri zaiku kursilu hau, hango jende jatorraren ahotik esarak eta hiztegia bilduz. Hara joan zen jendea, euskera ikastera joan zen eta gogotik egin zuen lan.

Bestalde, kultura gaiak bere lekua izan zuten; batez ere gaurko euskeraren egoera aztertu zen; azkeneko egunean Euskaltzaindiko idazkaria den Haritchehar jaunak agertu bat egin zigun eta euskerari buruzko elkarrizketa bat izan genduen; Haritchehar jaunak zuzendutako elkarrizketan irtezera-koan jendea poz-posit zegoen, zeren elkarrizketa euskeraz egin baitzen eta ia-ia osorik ulertu zuen Haritchehar jaunak esana. Kontuan eduki behar dugu Haritchehar jaunaren hizkera ulergarria.

2. — EUSKALTZAINDIAREN BATZAR IREKIA ARAMAION

Euskaltzaindia Aramaion bildu

zen Irailaren 5ean. Gasteizko Diputazio eta Aramaioko udal-etxearen babespean. Goizean, udal etxean Euskaltzaindikoie harrera, San Martingo elizan zazpi apaizek meza konzelebratua, ohorezko aurrezkua eta udal-etxe batzar gelan Euskaltzaindiaren bilkura. Honetan, bertako A. Patxi Uribarrenek hitzaldi bikain bat eskeini zigun, bertako euskara, bereiztasun eta euskalariet mintzatuaz. Udal-etxe batzar gela beterik zegoen Aramaio, Arrasate, Gasteiz eta beste tokietatik etorritako jendea.

Arratsaldean, seietan, jaialdi bat izan zen. Goikoetxea deritzan antzokian, ARABA abesbatza, Itxaro Lezea eta Gorka Knörr kantariak, eta Abel Enbeita eta Gorrotxategi bertsolariek parte harturik. Goikoetxea Antzokia beterik zegoen eta esan daiteke, danera, euskal giro aldetik, arrakasta haundia izan zela, bai Aramaion euskaltasuna berpizteko, Arabako txoko maitagarri horretan euskerak iraun dezan, orain bezela, aurrerakada bat emanez gero euskera heda ahal izateko.

4. — GASTEIZKO JAIK, EGITEN DIREN JAIK ETA EGIN BEHAR LIRAKEEN JAIK.

Azkeneko Zeruko Argian Gasteizko jaiak buruz azalpentxo bat irakurri nuen. Ados nago idatzailak Gasteizko jaiak euskal girok ez dutela esaten duenean. Benetako euskal giroa noski zeren zenbait gauza ikusten baita. Baina zoritxarrez ikusten dena folklorismo hutsa besterik ez da. Kontuz, ez dut nahi esan folklorismo delakoa gauza txarra denik. Hain zuzen, Gasteizten egoera honetan folklorismo pixkat egitea premiazkoa dugula uste dut. Ez dut uste folklorismo egitea gauza atzerakoa denik, eta hori argi eta garbi agertzen zaiku askotan: esaterako, Gasteizten dabilten euskaltzale gazteok, nondik hasi ziren? Gehienok, folklorismo-

aren bidez; eta ikus zazute orain: txikitandik erderaz baizik ez zekiten gazte horiek, eta orain euskera eta euskal kulturaren alde egiten duten lana.

Folklorismo eta folklorismo hutsa oso gauza ezberdinak dira, ene ustez. Nerretzat folklorismo hutsa delakoaren ordezkariarik haundiena «Celedón» delakoa da: «casheroz» jantzita, erdalduna ta ardozale amorratua, horixe; eta ez dut uste «Celedón» horiek Araban bakarrik izango direnik!

Hala ta guztiz ere, azken bolada honetan antolatzen ari diren jaiak jaiak zer ikusirik ez dute folklorismo hutsaz. Adibidez, Aramaion egin den jaiak eta Gasteizten egiten den Haurren Euskal Jaiak: azkeneko honen bezperan eta Aintamenduak antolatuta (zer esanien ote dute gure progresistek). Del Machete deritzan euskal jaialdi bat izango da. Hiri barruko enparantza horretan kantatuko eta entzungo den dena, euskeraz izango da, eta horrek adierazi nahi du zerbait lortu dugula.

Premiazkoa da Gasteizten egiten diren jaietan euskal giroa sartuaz joatea, bestela aurtien bezelako jaietako egitarauak ikusten jarraituko dugu, nehoiz baino Sanlucar de Barrameda antzeko jaiak izaten.

Gasteizten, poliki bederen, geure buruan jabe izango gara. Gaur zenbait arazo dugu eta bihar gehiago: baina bihar jende gehiago izango gara eta hori garrantzi haundiko gauza da. Orain arte gengozenok zatiturik ez gengozen. Gaur, eta batez ere iraultzalari abstraktoen ekintzari eskerraz, zatiturik gabil-tza, progresistek bere buruan «iraultza» besterik ez omen dute-ta. Eta noski, heiek iraultza egiten ari diren bitartean euskaltasunaren alde lan egiten dugunok ba dugu gure txartela: atzerakoiak. Horrenbeste atzerakoi izan nahi genduke!

Gorka Knörr

BERTSO BERRIAK

Donostiako txoko polit bat beti izan da Aiete, bera aitatzuz bertso batzuek jartzeko esan didate; enkargu ori aldan ondoen nik orain nainuke bete, naiz aspaldian bertso ipintzen ibili naiko arlote.

Gizon jatorra eta umilla neri etorri zai dana, barrioren alde gogotsu lana egiten duana, nerretzat ere gustokoa da berak agindu didana, aitatu gabe nik nola utzi ainbeste maite dedana.

Bertso batzutan esango det nik zer zifan eta zer zeran; basarri txuri zoragarriak len baginuzen aukeran, orain geienak bota dituzte beste lekutako eran, denborarekin jakingo degu mesedetako ote dan.

Zuek zifaten garai batean izkuntzaren gorde leku, bañan bildur naiz zuen azkena ez dabilen oso gertu, zuen lekuan egin diduzte jauregi eta konbentu, gauza oiekin nere biotza ez dago oso kontentzu.

Beurrezkoak dira badakit etxeak eta fedia, beurrezkoak diran bezela ardo eta garia, beste gauza bati bada ordea argia eta garbia, guretzat nundik aterako dan eguneroko ogia.

Aurrerapen da aundikeriaz

gu ari gera puztutzen, egia ezan gauza aukerik ez gera asko poztutzen; lujoko gauzak ugaldur dira ta basarriak ustutzen, geu ari gera uste gabeen bizimodua estutzen.

Danok aurrera egin naiean ez ote guaz atzera itsaz ert zein ibiltzen diran txangurruaren antzera, eta beldur naiz, beldur gogotik baserriekin batera ez ote zaigun guri galduko ain maite degun euskera.

Konseju bat gaur emango dizut nik biotzeko Aiete oraindik dana etzailgu galdu zedoz konpondu leike, ama euskera eta semeak zuk nola dituzun maite, ikastolara zedozren aurrak bialtzen saiatu zaite.

Ikastoletan badakizute naiko larri gabiltzalla, ez dutelko oraindik artu bear luteken itzala, batzuk patxaran gauzak egin nai ta bestiak beriala uste det laister bere bidean urak sartuko dirala.

Munduko gauza danak badute beti zerbait gozo gazi, baiña gozoa piparrarekin jarri lleike bizi bizi, ondo dagona ez gaitzelaz gelegi mugitzen asi, gure artean belar txarrikan ez dedin gelegi azi.

Manuel Matxain

URNIETA

Urnieta Zear

ALDAKUNTZAK

Urte bat geiago eta gainean ditugu erriko jaiak, "San Miguel festak". Urnietan ematen duela inguruko errietako festen asiera eta bukaera esan oi da. Asiera Gurutze Sa-tuaren egunean eman da au da, Maiatza-3an, Azkorteke jai aldia, ta San Miguelez bukaera. Au ala dan ala ez nik ez dakit ziur.

Erri guziak izaten dute beren Zaindaria. Urnietak "San Miguel". Bere omenez gertutzen dira jai aldiak.

Begiei itxiki iriki bat emango bagenie, amar urte ontan erri onek egin duen gorakada ikusita arrituta geratuko ginateke. Garai artan beste askoren gisa errixa txiki bat zan, erri barrenean etxe ale batzuk, inguruan baserri ederrak, danak euskaldunak. Gaur berriz etxegintza izugarriak eginda ikusten dugu. Aldaketa onekin irizti ezberdinekoak asko dira. Batzuek leengo politasuna galdu duela diote, beste batzuek, erria azitzea onerako dala diote, bizi geiago daukala. Nik azkeneko au ez det ikusten kaltegarri danik. Jende arrotz asko sartu dala bai, eta euskaldunak urritu, obeto esateko gutxienak gerala.

Azkarregi azitzen dan erriak problema latzak bereganatzen ditu, esate baterako, argi indar, ura, kale berritzeak, elkarrekiko artu emanak, eta; jakintza edo kultura aldetik? Azkeneko au da prolemarik latzena. Jakintza aldetik motz dabilenari atzeratua esaten zaio, eta ez da gezurra.

Etxegintzari buruz erri gizonak artu dituzte al dan neurririk zuzenenak, naiz alde batzuetan trakeskeria piska bat ikusi. Au ez da arriztekoa. Danak zuzen egiten ez da erreza. Kale ederrak egin dira, argi indarra osatu dute, urarekin oraindik atzerapen piska bat, leorte luzeak agortu egiten ditu iturriak. Ez dagoen tokitik ez dago ematerik. Prolema au ez da gure errikoak bakarrik, itz onekin ez det inor kontsolatu nai, bakar bakarrik sakrifizio piska bat, denok egin bear. Aurretik neurriak artu? Nola? Aalegiñak egiten ari danari ez dago geiago eskatzerik. Uraren prolema denbora gutxi barru irabakiko da, entzun dedanez.

Baserritarrek lan asko egin dute bidegintzan. Oso baserri gutxi da etxeko atariraino biderik ez daukanik, berebilla (automovillak errez iristen dira. Au alderdi izugarria da batez ere orrenbeste lan egin bear duten baserritarrentzat. Erraztasuna guziak ez dira geiegi, au ez da aaztu bear.

ERREZTASUNAK

Urnietako erriari bizia piztu dion beste zerbait ere badago aipatu bearra. Garai batean Ernani edo Donostia aldera joan bear bazan, oinez edo trenez ibilli bearra zegoan. Atzerapen izugarria. Gaur ordu erditik orduerdia autobusak, emen bizi geran langille eta famillientzat. Nolako erreztasuna ekarri digun ez dago neurtzerik. Aurrerapenak zentzuz egiten badira, inork ezin esan lezake onak ez dirala.

JAKINTZA (Kultura)

Alde ontatik motz samar gabiltzala esango nuke. Denek eskola ikasten badute lana nork egin bear duan diote batzuek, Gutxi dakit baiñan dakidan piktatek, ez dit kalterik egiten nere lantegian, geiago ez jakiniñak bai.

Leenengo ikasketak errian bertan egiten dira, baiñan bigarren edo erdi maillakoak egin nai badira beste errietara luzatu bearra dago. Seme-alabak ditugunok ondo dakigu zer kostatzen dan.

IKASTOLA

Ikastola aldetik eso berri onak ditugu. Azkeneko ikastaroaren bukaeran, bost urte artekoak, berrogeita amar (50) umetxo ziran, aetatik emezortzi (18) ERDALDUNAK. Lau maillatan zatituta egon dira.

Leenengo maillakoak ... 13 umetxo
Irugarren maillakoak ... 12 "
Bigarren maillakoak ... 17 "
Laugarren maillakoak ... 8 "

Danera ... 50 umetxo

Leenengo eta bigarren maillakoak, Andereno batekin.

Irugarren eta laugarren maillakoak, Maisu batekin.

Aurtengo ikastaroa eun (100) umetxorekin asi da. Gerora, geiago etorriko zaizkio, oien artean beste emezortzi ERDALDUN berri. Bost urte artekoak bi laguntzaillerekin egongo dira, ta beren asmoa amala (14) urterarte ematekoa da. Pausoak ematen asiag dira.

Orain arte ez dute izan ofizialki inungo laguntzarik, arriztekoa benetan! Zer lan ikaragarria!

Berri oiek lumerotan ikusi-ta geiena arritzen gaituena da orrenbeste ERDALDUN ikustea. Pozgarria benetan. Oiek izango ote dira biarko euskera ta Euskal Erria zainduko dutenak? Galdera onen erantzuna neronek eman nai nuke ikusten diranak ikusi-ta. Gazte ta oso gazte ez diran euskaldunak, euskeraz ondo dakitenak, erderaz barra barra ikusten dira, badiudi lotsatu egiten dirala beren izkuntzan mintzatzea. Euskera, Euskera ots egin dute eta denbora berean zearo baztartzan. Penagarria benetan gertatzen dana.

Jakin dezagun munduko izkuntzalari ospetsuak gogor ari dirala aztertzen nondik ote datorren izkuntza eder au eta nola iraun duan orain arte, ta gu, binbitartean zokoratut nairik. Onekin ez det esan nai euskera bakarrik bear dugula, ez, erdera ere bai, zenbat eta obeto, obe, era berean beste izkuntzak, au ondo ulertu dezagun.

ELKARTEAK

Alkartasun bat badago erri ontan Guraso Elkartea. Orain dala urte batzuek sortu zan. Isil isillean baiña gogor ari da lanean. Erriko premiarik aundiarenak aztertzen ditu, batez ere kultura gaiak. Bertan dauden zuzendari gazteak ez daude atzera egiteko, Ordaindaiño egindakoekin ez daude konforme,

geiago nai dute. Ala bear gaiera Alkartasunean dago indarra. Zenbat eta alkartasun aundiago, orduan ta obeto joango dira gauzak Aurrera!

ANTZERKIA (Teatro)

Badago oso ezaguna dan "EGI BILLA" antzeslari taldea, Antzerki askoeskeñi du Gipuzkoako errietan. Oso apartekoak gaifera. Kalfornia Kuku "Zauritutako Lorea" "Ager-en seme Ismael" t. a.

Antzerkia antolatzea ez da txantxetako lana, arte bat dalarik artistak bear dute, oiek osatzen izaten dira lanak, gero bakoitzak bere eginkizuna bete, gaia bear bezala erabili, parra egin bearbada, parra egin, negar egin bearbada, negar egin, baiñan sentipenez, naturalki, ikusleek mamia ondo ezagutu eta senti dezaten.

Antoiaketa oiek bear bezala egin dizezen gidari burutsu eta begi arrotzekoa bear da, bestela ez dago gauzak ondo ateratzerik. Ortarako badugu gure errian oso apartekoa paregabea, Arizmenditar Miren. Oiek antolatzen ditu lan oiek. Zenbat buru auste eta zenbat ordu galdu ote ditu eginkizun ortan? Berak bakarrik erantzun lezake. Ori dana euskalgiroa antzerki aldetik gal ez dedin eta gaifera egite onetarako, meritu izugarria Arizmenditar Mirenena.

GAZTERIA

Gazteriari buruz zerbait esan nai nuke. Gaurko gazteak biarko gizonak. Gazte, gu ere izanik gera, gaztearen pentsakera eta zaarrena or dala berdia ondo dakigu, gazteak gazte bear du, ala zan, orain ere bai, eta geroe ala izango da. Gazteak beifere baiño gelago ezagutzen dute alkar, baiñan ori naioka ez ote dan derizkiot. Bildu egin bear, osatu, gazteriak asko lezake, kementsu eta buruz argia dalako. Gazteriak bere mundua bizi du alde guztietan, emen ere bai. Ondo biltzen dan gazteriarena da mundua.

Gaztea, gazte dalako festa zalea eta festa egillea da. Seguru nago aurtan ere berak izango dirala festa egillerik onenak, erria aozabal-ka ura dariola utziko dutenak. Bertako ta atzerrikoak esango dute:

—AUDEK AU GAZTERIA JATORA!!!

Olazabal tar Mikel

DROGATEGIA

OLAZABAL

— Margo eta Usai-gozo gaiak

— Mertzeria

Idiazabal, 26

Urrutizkiña: 35 03 30

— URNIETA —

ERREDIZAK

IZAGIRRE

Laster zabalduko dira

San Juan, 29-ko Denda

Idiazabal, 17

Urrutizkiña: 35 04 58

— URNIETA —

Eduardo Atxaga

AROZTEGIA - ETXEGILLEA

Bordatxo: Urrutizkiña: 35 90 16

Landolakoa: 35 03 70

— URNIETA —

ZALDUNDEGI

BAR - RESTAURANT

JANAK ETA EDARIAK

Idiazabal, 15

Urrutizkiña: 35 99 5

— URNIETA —

JUAN JAUREGI ITURBE

AIZKOREN EGILLEA

Urrutizkiña: 35 04 50

— URNIETA —

SUKALDEKO ERREDIZAK

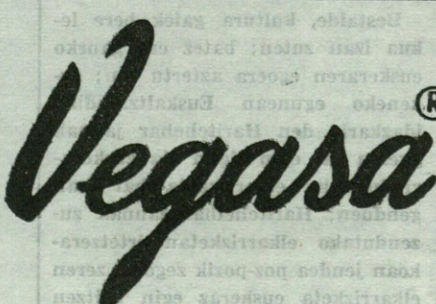
— TEKNIKA ETA BUKAERA EZIN OBEA

— PRESUPUESTOAK KONPROMISORIK GABE

— ERAKUSTEGI BEREZIA

Idiazabal kalea, s/n

— URNIETA —

eibar

Amatiño ur handiago tara joan berri zaigu, baina eibartarrok ez genduke nahi sailtxo hau barik geratu. Hain zuzen, eibartar asko haserretu da Amatiño «hanka» egin duelako eta asteroko berriketarik gabe utzi gaituelako. Behar bada ez gara konturatzen Amatiño berak ere ba duela zertaz haserretu, bere irakurlegoa apur bat jasoagoa eta espabiltuagoa zela usten baitzuen. Eibartarrok «geure» albistari gabe geratu garea eta haserre, bapo mutilak! Ez zuen Amatiño uste bere irakurleak «Eibarko kartia» bakarrik irakurtzen dutenariakoak ginela. Baina zoritxarrez, euskal irakurlego parte handi bat ez bide da neurri eskas horietakoa baino. Dena dela, euskal irakurlearen eskasiaz ohartu beharra du idazleak, eta sarri, sarri, anbizio handirik gabeko irakurle tristeari amor eman behar.

—Aurten, inoiz baino jende gehiago bildu da Arraten hilaren 8an. Eibartarrok ezekiz, baita Elgoibar, Mendaro, Plazentzia, Ermua, eta Markinak edozenbat ere.

—Hilaren 9an, berriz, Arantzazuko Ama Birjinaren egunean hain zuzen, ohi denez Zarautzen, «Euskal Jai» eratu zen. Udalaren aginduz debekatua izan da aurten, txapelkasko, antieju, Sudurluze eta gaintzeko bitxikeria arrotzak saltzea. Zorionak eman beharrean gure Zarauzko Udalar, gure jaiak ez baitute zer ikusirik bada ezpadako sasi denda horietan saldu ohi diren gauzeekin. Ihariteriak edo-ta haratusteak euskal jaietatik arras bereizi beharra dugu. Eibarko Udalak ez ote du ezer antzerakorik egin beharrik Arrate egunean ere?

—Hirugarren Desarroilo Plana dela eta, Albiste eta Turismo Ministeritzak «zezen zaletasuna» ugaritu nahirik edo, ez baita beraz alferrik nazio jai berezia, hamabi zezen plaza berri egiteko eta hogeita hamar berriatzeko aukera eskaini du, sor daitezkeen gastuak bere gain harturik.

Batzuetan behintzat ez dagoen tokirik nahi izaten da zaletasuna atara, eta honetaz ere ezin uka, harako nazio jai ez balitz, zezen plazak ez luketela hainbeste iraungo. Esan ditzagutela zezen zaleek bestela, Gasteiz, Donostia, Bilbo, eta are gehiago Eibar eta Azpeitiako zezen plazak betetzeko zaletasunik dagoen ala ez. Bestalde, urtean behingo dozena erdi korridak merezi ahal dute horrenbeste ardudarik?

—Aurtengo urtea bukatu aurretik irrikiko omen da Elgetatik «Asenzio» zehar Kanpazar gainera eramango duen bide berria. Makinatxo bat baserri erdi kaleratuko zaigu honako karretera hau medio dela. Gipuzkoako Diputazioak bostehun eta sei mila peseta eskaini dizkio Elgetako Udalar.

L. A. A.

zestua

1.—EUSKALDUNEN ALFABETATZEA

Datorren ilean, Urriaren 5ean, gazteen biltokian hasiko dira Euskaltzaindiaren babesean prestatutako Alfabetatze saioak.

Bi jardunaldi izango dira astero. Arratsaldeko 8,30etan, esandako egunean, etor bedi euskaraz irakurri eta idazten ikasi nahi duen guztia.

Kontura gaitzen euskaraz hitzegitea bakarrik oso motza dela, eta alferkeriagatik analfabeto jarraitzen duenak, «azaleko» euskalduntasuna besterik ez duela.

2.—HERRIKO JAIK

Aurtengo festak ere, pozik eta alai igaro berriak ditugu. Jai egunetan ordea, bat nabarmendu zaigu bereziki: Umeen eguna.

Haurrek egindako jolasak, harrija-sotze saioak, marrazkiak, haizkolari lehiaketa, enzierro e. a., gogoan ditugu oraindik. Zorionak antolatzaileei.

3.—PELOTARIK

Gipuzkoako herriek, egin dituzte urtero bezala beren pelota saioak elkarren aurka. Zestuarrek, azken mailaraino iritsi dira eta txapelketa izango dira Irailaren 19 an Zumarratarrei irabazten baldin badiete.

Aurrera pelotariok!

BEGI

deba

Il onen amabian il zan Maria Pilar Egaña Albizuri, Galarragarat Eduardoren emaztea. Gazterik il zaigu andre euskaltzale zintzo au, bere senarra ere dan bezela.

Ez zituen 39 urte besterik, eta bi alaba gaztetxo utzi ditu: Miren Pillare ta Miren Itziar, Gure Ikastola sortu zanetik bertako ikasle maitagarriak.

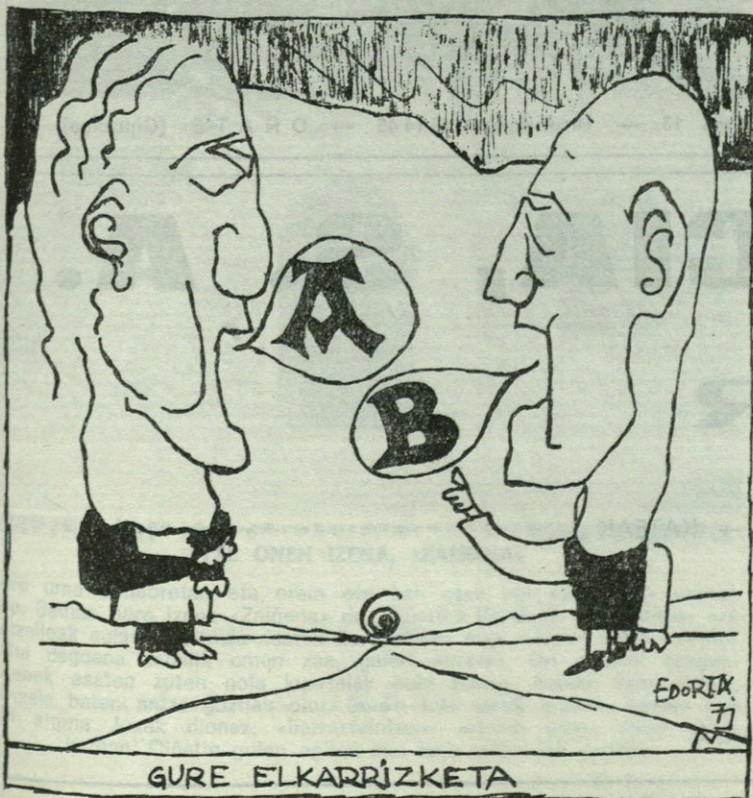
Lur-emate eta Elizkizunetan jendetza aundia izan da, eta argiro ikusi da erriak sendi oni dion maitasuna.

Beren artean ditugu bere aita Jose Mari Egaña ZERUKO ARGIAren arpededuna, baita bere ama Maria, gure aldizkari jatorraren irakurle zintzoa ere.

Gure samin agurra azaldu nai diegu baita bere anaia Joxe eta emazteari, ere baita biotz-biotzez, guziei bezela, an, urrutian, Venezuelen, Eliz barruti ontako Mixioetan dagoen Mikel apaiz mixiolari, geure gogokoari ere.

Famili eukaldun maite oni, berri- diot, maitasun guziz bidaltzen diegu esan bezela agur onekin, euskaltzale guziok diegun maitetasun azalpen au, ordu samin ontan.

ANTZINAKO

GURE ELKARRIZKETA

Usurbil - en urtebetetzea

(1871-1971)

USURBIL, "VILLA" BEZALA IZATEN HASI ZENETIK, 600gn URTEBETETZEA

Herriko-Etxearen babesean festa hau antolatzen parte hartu dutenek, hauetxek dira: Andazpe, Bordatxo, Erroizpe, Garbi-Alai Hibi-Ondo, Ioko-Garbi Patronato Ularregi, Peña Pagola eta S. D. Aginaga eta herriko gazteriak.

1971. Irailaren 25etik Urriaren 3 arte

IRAILAREN 25ean. LARUNBATA

—JENDE NAGUSIAREN EGUNA—

Goizean:

9etan: Esnaidea, Usurbilgo txistulari gazteek eta Donostiako Argia dantza taldeko dultzinerok.

Ezkilen errepika, ziririku eta danbatekoak.

10etan: Meza Nagusia.

Ondoren, oroitarraren azalpena Kale-Xaharreko Kontseju-Zaharren alboan.

12etan: Beheko Plazan, Uztapide, Lasarte eta Lazkao-Txiki bertsolarien bertso saioa.

1,30etan: Frontoian, Herriko-Etxeak bertako jende nagusiari eskeinitako bazkaria.

Gorago aipatutako bertsolariak eta herriko beste zenbait txistulari, dultzinerok, txalapartari eta bertsolari zaharrek alaitua.

Arratsaldean

5etan: Garai bateko lehen mailako pillotariak, esku-huska:

Herriarrak

Usurbilgo bi bikote famatuaren artean

Kanpotarrak

GALLASTEGUI
ZURDO DE MONDRAGON

AKARREGI eta ARRIARAN III

8,30etan: Paris etxearen beheian eratu den gelan.

Usurbilen egoerari buruz Donostiako Siadeco Taldeak emango dituen hitzaldien lehen saioa:

hizlari:

Andoni Lekuona

gaia:

"Baserriak Usurbilen"

—historia apur bat.

—baserria Gipuzkoan (ingurua)

—aserria Usurbilen eta zenbat,

nolakoak, egoera.

—gerora begira: baserriaren etorkizuna.

ondoren:

Leku berean, A. Tapia eta J. L. Zumeta, herriko margolarien lanen erakusketa.

"Industrial Diseinoa", Nestor Basterretxeak eratu.

Egunero, goizeko 11,30-1,30ra eta arratsaldean. 7tik 10 arte, erakustokia zabalik egongo da.

26an. IGANDEA

—HERRIKOI JOKOEN EGUNA—

Goizean

9tan: Zubietan. Esnaidea, Usurbilgo txistulari gazteek eta Donostiako "Argia" dantza taldeko dultzinerok.

11,30etan: Erreboteko partidua, DONAPALEU (St. Palais) eta

ZUBIETAREN artean

2etan: Iruingo sagardotegian, herriarren bazkaria pillotariekin batera.

Arratsaldean

5,30etan: Kaleko goiko plazan: Idi-dema. Batzartarren arteko sokatira Ahari-apustua.

9,30etan: Donostiako "Argia" dantza talde famatuak, "Gipuzkoako dantza eta soinu zaharrak" eta Benafarroako ihauterriak" agertuko ditu.

Ondoren, denon artean, "Baztango dantza"dantzatuko dugu.

27an. ASTELEHENA

Arratsandeko

8etan: Bigarren hitzaldia:

hizlari:

Inaki Larranaga

gaia:

"Usurbilgo jendetzaren eboluzioa gaur arte":

ugaritzea

ze urtetan

kanporako joera joan etorriak.

—Gaur zenbat jende: nola bantua

gazteak, haurrak, zaharrak

barriotan

—Bertakoak - kanpokoak: zenbat

nundik etorriak

—Jende egoera honen ondorenak

Usurbilentzat.

28an. ASTEARTEA

Arratsaldeko

8etan: Hirugarren hitzaldia:

hizlari:

Inaki Larranaga

gaia:

"Gizarte egitura"

—Jakintza, irakaskintza.

—Zer ikasi dute Usurbildarrek:

atzorkoeak eta gaurkoak.

—Zer jakintza mailla: egoera,

hutsuneak,

beharrak etorkizunari begira.

—Profesio arazoa: langileriaren

egoera,

zertan lan egiten du,

peoitza, profesio mailak.

—Egoera horren ondorena.

29an. ASTEAZKENA

Arratsaldeko

8etan: Laugarren hitzaldia: (hitzaldi hau erderaz izango da).

hizlari:

Juan José Rodriguez

gaia:

"Gaurko industriaren egoera"

—Zer fabrika daude.

—Zer produzio egiten dute.

—Zer jende lan egiten du.

—Ondorenak.

Etorkizuna: Usurbilen posibilitateak,

hartu behar diren bideak,

zer industri komeni dira,

nola jokatu?

30ean. OSTEGUNA

Gauetako

10, eta 8 tan 15 tan: Hitzaldietan ukitu diren gaien osagarri bezala,

"EL PELOTARI"

eta

"AMA LUR" erakutsiko dira

tokia: Frontoian

URRIAREN 1ean. OSTIRALA

Arratsaldeko

8etan. Bosgarren hitzaldia:

hizlari:

X. Unzuurrungaza

gaia:

"Nekazari kulturatik huri ekonomia"

—Herriaren hazitzea: hasieratik gaurdaino.

—Hazitzearen gorabeherak: aldaketarik bereziak.

historian zehar eta azken urtetan.

—Usurbil gaur eta hemen Euskalerrian:

Usurbilek zer hartu eta zer eskini lezake.

Zer irabazi eta zer gal dezakegu.

—Gaurko urbanismoaren krisi larriak eta herrien hazitze azkarrrak sortzen dituen gizarte, ekonomi, eta leku-problema.

—Gure kulturaren barruan, herriari dagokion egitura baten billa, geroari buruz.

2an. LARUNBATA

Arratsaldeko

7etan: Azken hitzaldia:

M. Lekuona Jauna: "Usurbilen historia".

—Usurbil Hernani-lur; Donostia-lur; herri berezi.

—Usurbil kolazio.

—Kolazioak Gipuzkoan.

—Errege mesede-egilea.

—Erregearen eskutitza.

—Usurbildarren eskabideak (milagro-egile).

—Belmonte de Usurbil edo Kale-xahar.

10,15tan: "Ez dok amairu" taldeak

beren "BAGA, BIGA, HIGA..." sentikaria agertuko du.

3an. IGANDEA

Goizean

9etan: Esnaidea, Usurbilgo txistulari gazteek eta triki-trixa. Ezkilen errepika, ziririku eta danbatekoak.

11tan: San Esteban hauzoan, plato, terreruak eta toka sariketak.

12etan: Kaleko frontoian, perretxikuen erakusketa.

Arratsaldean

5tan: Sagardo

eta

Sukaldarien txapelketa.

Tokako sariñetaren azken saioak.

Tartean eta giroa alaigo egiteko, trikitilari hauek arituko dira:

SAKABI eta EGANAZPI

LAJA eta Bizkaiko ETXEBARRIA

BALENTIN eta ZUBIETA

TAPIA eta TRINI EROSTARBE

Festa honen agertzaile: JOSE MARI IRIIONDO.

8etan: Usurbilgo bazterrak harrotzera, Iturengo TTUNTU RROAK aterako dira.

10etan: Goiko plazan "Baztango dantza" dantzatuko da.

Ondoren eta jendea aspertu arte triki-trixa arituko da, bai plazen eta baita herriko kale guztietan ere.

4. ASTELEHENA

Aginaga hauzoan, S. Praiskuren festak hasten dira.

BAR ETA JATETXEA

Antonio

Norberaren aukeran jana.—Txuleta erreak, ezin obeak

Avda. Gral. Mola Urrutizkña: 64 16 31

ONDARRABIA — (Gipuzkoa)

ristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK, PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR. GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA: FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 411499

DONOSTIA

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK ETA EDARI GUZTIENTATIK

Blas de Lezo Kalea, 6 Urrutizkña: 41 20 65

DONOSTIA

EUSKAL ERRIETATIK

oriako alegia

Oria ibaiari kiratsa darie, baina ez paper-frabriketako langileiaren izardiari. Egun batean langileen izardiak errekaraine helduko dira, eta urak gainezka egingen dute. Udaldetan norbait itoko dan segurantz ba dugu. Nor itoko ote...? Bailara hontako langileak, behinik behin, igari ikasten asiak dira.

—Españiako Heziketa lege berriari dagokionez «Escuela comarcal» heietako bat Alegian egitekoak ziren. Bailara guztiko haurrak hemen biltzekoak ziren. Urrengo batean huntaz jardunen dugu. Gaurkoz hau bakarrik esanen dugu: Zerbait oker doa, joku zikina ote dabilen edo...

—Federiko Zabalen «Euskal Herriaren Historia» ari gara irakurtzen, eta gauza jakingarri asko ikasten. Euskara zaila ba du ere merezi du geure kondairaz zerbait ikastea, ta aritu egin behar. Izen asko du euskaldunak historian barna: Baskoinak, barduliarrak, karistiarrak, autrigoinak eta ba al dakit nik beste zenbat gehiago. Honela, Oria eta Urola hibaian tartean bizi zirenei «barduliarrak» omen zeritzaten. Godo, arabe eta erromarrei esker gauza asko ikasi omen genduen. Irakurtzen jarrai.

—Esana dugu ikaztegiatiko zenbait haur Munilla-ko udalekuan izan zirela, alegiarrakin batera. Halaber aurtengo ikastaroan, ikaztegiatiko zenbait haur ere etorriko da Alegiako ikastolara. Ikaztegiatiko gurasoen artean giro ezin-hobea datusgularik, bi herrien arteko laguntza hertsia izanen da. Alegiarrok ba dugu zer itxaro ikastolagandik eta nahiko buruhauste duelarik

ehuntalako aupada hartuko du ikaztegiatarren ikuspegiz, diru-laguntza eta sasoez. Indar berrien beharreen ginen.

—Kalean haxe entzun dut: Ikaztegiatiko etorri daitezen haurrentzako auto bat jarriko ote duen ayuntamientoak. Ezin sinesturik, galdezka joan naiz harat. Horixe ezetz! Horrelakorik eraingo behintzat ez da. Ilusio merkerik ez dago egitearik. Hartutako poza berriz bota eta... atxera.

—«Ikastola burgesa emen da...». Hala diote zenbait arraneak. Betez Alegiara eta ikus bezate nortzuk diren ikastolaren sostengu. Herriko gazte-langileak ari dira, lehengoak bezala, gela berria gertatzen. Geure ikastola behintzat Herriarena da eta arego Herri langilearena. Toki arrapa zak hori.

—Alegiako ARNATZ dantzari taldea Donostian, direlako «Fiestas Euskaras» (?) hoietan parte hartzerako konbidatuak izan ziren, baina hemengo dantzariak ez dira harat joan.

—Aipatutako dantzari talde honen ARNATZ izenak bi esangura izan ormen daitezke: «Harriaren hatsa» edo «arnoaren hatsa», guztitara ere, dantzari hau Herriaren hatsa atzematen dute

—Azken aldi hontako Z. ARGIA-ren aleetan dakusagunez. Aspal-dian, hain jator eta bizi Eibarko berriak ematen jardun duan AMATINO, «Zenbat gara» atala zuzentzen hasia da. Ireki berri duan lehio hau zabalagea du, eta espero dugu, beti lez, pipar miñaz gazituta berri asko emanen dauzkigula. Zenbat garen...? Askok, hemen behintzat.

KALE-BEHEKO

O Ñ A T I

ANA MARI

ILLE-MOZTEGIA
Kosmetolojia

Zumalakarregi, 2

Urrutizkiña: 78 14 04

— O Ñ A T I —

SABI

ILLE - MOZTEGIA

Azken orduko sorkundez egindako
tipidura eta esku-ardurak

R. M. Zuazola, 53, behean

— O Ñ A T I —

AUTOSERBIZIOA

ZELAYA

ARAGITEGIA - TXERRIKIAK - ARNARITEGIA - JAN - EDARIAK
BARAZKIAK eta ARRAI JELATUAK

Etxeetara eramaten dira

Apaolaza Etorb., 2

Marzelino Zelaya, 1

Urrutizkiña: 78 12 22

Urrutizkiña: 78 16 55

— O Ñ A T I —

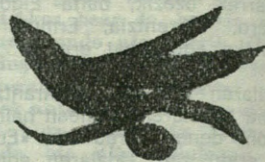
Erloju eta Bitxitegia

Ignazio Maria Illarramendi

Alzaa, 4

Urrutizkiña: 78 16 69

— O Ñ A T E —

ARRAZOLA ETA DOMINGUEZ, S. L.

«BERRIKO UGARI», - Eurietakoen Lantegia

Zumalakarregi, 35

O Ñ A T I

GALARZA

FARMAZIA ETA DROGERIA

Zuazola, 6

Urrutizkiña: 78 11 28

— O Ñ A T I —

Santiago Corcostegui, S. A.

SAKATZE SAKONA (embutición profunda) — TXIMIST-INDAR
TRESNENTZAT GAIÑERAKOAK — BESTE GAIÑERAKOAK — METAL
ZATIAK KAUTXORI MOLDATU-ERREZAK — METALEZKO
ERREDITZAK — OETXO TOLESGARRIAK ELASTIKU ZINTZILIKATIK —
BURNI LANTZE PAREGABEA.

Obispo Otaduy, 25

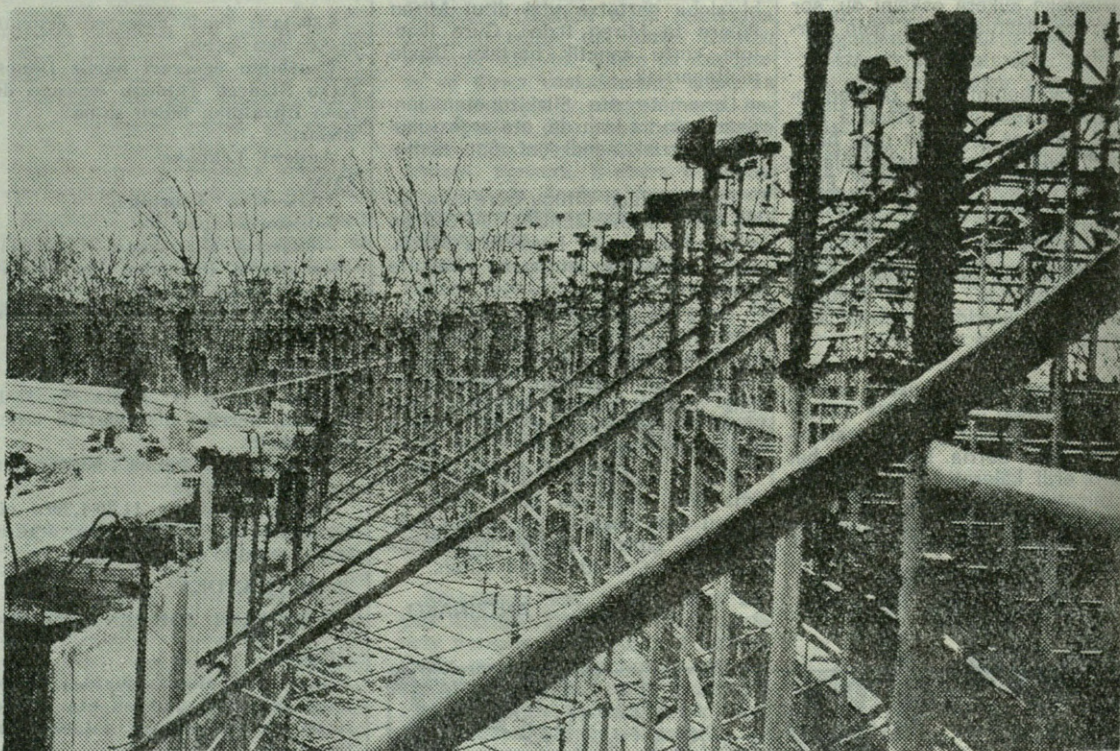
Urrut.: 781540-781541-781542

— O Ñ A T I —

ALDAMIOAK
ZAMA - JASOTZAILLEAK
ZUTIKAKOAK
ASTOAK
ESIAK
IKUS - SOLAIRUAK
ABE LUZAGARRIAK
ERRODILLO DARDARIZKOAK
ATERPETXOAK
ERALGUNTZAK

ETXEGINTZAKO
BURUAUSTE ASKO ERREZTUKO DIZKITZUT

Iruñeko Zezen - Plaza zutikoz sendotzen

«Ulma» lantegiak S. C. I. — Aptdo. 13 — Urrutizkiña: 78 14 45 — O Ñ A T E (Gipuzkoa)

IGARTUA ETA CIA, S. A.

TAIGAR

MAKULUAK ETA KALE-ARGITARAKO ABEAK — KATEAK

O Ñ A T I — VITORIA — SEVILLA

KONDEPEKOAK

O Ñ A T I

Izen ori ezin zuten onartu oiñatien. Inguruko erriek Erregeren agiri bati eskerrak, bere izena eta eskubideak artuak zituzten. Auetan, Aaide Nagusiak izenez ezagutzen ziran aundizki —etxetako agintaritza neurtua zegoen. Ez ala Oiñatin. Emen, Gebarako Kondeak zuan agintaritza geiegitxoa, eta erriak etzion bere nagusiari au barkatzen.

Errege, aundizkiak eta erri xee, orra, agintaritza iru aldetara banatua beste euskalerrietan. Eta gizaldien arian onela zetozen oiñatien, bere Konde jaunaren agintepetik irten naiz.

—o0o—

Zaarra zan kontua. Gebarako Kondea Arabako jatorrikoa zan, eta leenbizi Nafarroako erregeen azpian; gerora, Kastillako erregeen agintepan ari izan zan, bere jabea erakusten. Eta onela iraun zuan, XIX garren gizaldi-erdiarte.

Oiñati, agiri zaarretan aspalditik ezaguna genduan. Leenbiziko aipamena, 1149. urtekoa degu paperetan. Ladron Kondeak orduan, Nafarren Printze izena zerabilen. Onek eta beronen emazte Teresak beren seme Belari uzten zizkioten kondegoak zituan lur guziak. Agiri ontan, Oiñatiko etxe batzuetako jabeak ere beren izena jarria utzi zuten. Ordurako, Oiñatik dituan auzo guziak gaur dituzten izenez ezagunak ziran.

Gaurko kale barruan, Santa Marinako auzoa bakarrik aipatzen zaigu. Ermita bat zuan auzo onek, eta aren inguruan azi zan, gaurko Oiñatik duan kale-etxadia. Orduko erri gelenak, orma lodiz inguratuak egon oi ziran, eta guziak beren Errege-agiria zuten erakusteko.

Santa Marina auzoak zer zuan, bere inguruan erria azteko eta zabalteko? Eztakigu. Nolanai, erria aunditu eta zabaldu zanean, beste ermita zabalagoa jaso bear izan zuten, eta azkenean, gaurko San Migel eliza gertatu zan erriko eliz nagusi.

—o0o—

Kondeak zenbaterainoko aginpi-dea zuan bere eskupean? Au zan erriak eta beren jauntxoak alkarren artean zuten gizaldi eta urte-tako auzia. Eta soka-tira onetan erriak alde batetik eta Kondeak bestetik tiraka etzuten makala izan gudia.

Oiñatienrek gaizki ikusten zuten, Gipuzkoako beste erriarrek bezelako eskubiderik berak ez eukitzea. Eta eskubidea oien egarriz, Elkarre batean bildu ziran. Kondeak asmoaiek ito zituan, erriko nagusienak eriotzako epaiz zigortuaz. Kondearen andre eta seme-alabek tarteko egin zuten, epai aiek bete ez zitezen, eta ala barkatu zitzairen bizia erriko seme nagusi aiei.

Andik gizaldi erdira, iritxi zituzten eskubide aiek oiñatienrek Kondegoa Aialako Konstantzaren eskutian zegoen. Onen seme Pedro Gebarako Belez artean aurra zan. Auek erriko jendea, beren alkattea aukeratzeko eskubidea eman zioten. XV. gizaldi-erdia zan. Oiñaz eta Ganboa izenek, burruka eta gorrotoa zerabilten gidari. Oiñatin, bi aldetako jendeak genituan: Garibaitarrak, Konde-aldekoak ziran. Kondearen etsai agertzen ziran. Agintaritza, txandaka erabiltzen zuten alderdi bietakoek. Aurten Garibaitarrak eta urrengo urtean Uribaritarrek. Kondea, Arabako ganboatarren nagusi baitzan, aren aldekoak ere ganboatarrak oi ziran.

Kondeak, bere aldekoak sartzen zituan aginte-aulkietan: Alkate Nagusia, Diru- aurreratzaillea eta abar. Aurreneko Kondea Iñigo Gebarakoa izan zan. Onek ibai bateko arrantza guzia bere esku euki nai izan zuan. Beste inork, alegia, etzezala arrantzarik egin ibai aretan. Ta zer gertatuko? Ta Garibaiko Santxo Gartzia, konde-aldekoetako ia jauntxoa, joan zaio Uribarritar Mungiako Gartzia Ruizi, au esanaz: Batzarren Kondearen asmoen kontra joka zezala. Erriarena zala ibaia eta oiñatiar guzien eskubidea zala ibai aretan arrantza egitea.

Kondea su eta gar jarri zan ori jakin zanean. Or dijoa, beraz, Kastillako Kondestablearengana eta au eskatzen dio: beronen kapitan bat bialdu dezala 600 gudarirekin, erria zapaltzera. Oiñatiarrak ordea etziran lo egon. Eta Kastillako gudarai aiek Gatzagara iritxi zirala jakin zutenean, bildu eta jende piloa atera zan bidera gudarrien kontra. Auek, ainbeste jende ikusi zutenean, atzera egin zuten, Kastillaruntz abiatuaz berriro.

Geroago, Konde onek bere armanak erriarrek neurtu zituan 1467. garren urtean. Errege Katolikoak errien Anaidiak moldatu nai izan zituztenean, berriro xestratu ziran Kondea eta errikoak. Auek Gipuzkoako errien legepean sartu nai zuten. Kondeak, oster, arabarra baitzan, Arabako errien lagun izatea nai zuan. Alde batekoak eta besteak aalegiñak egin zituzten bakoitzak bere aldetara; baiña etzan ezer erabaki. Iñigo Kondeak ezaupide aundiak zituan, iñolaz ere, eta Oiñati Gipuzkoako erri izenda zedilla agindu arren, leenean gelditu ziran, kondepeko izanik.

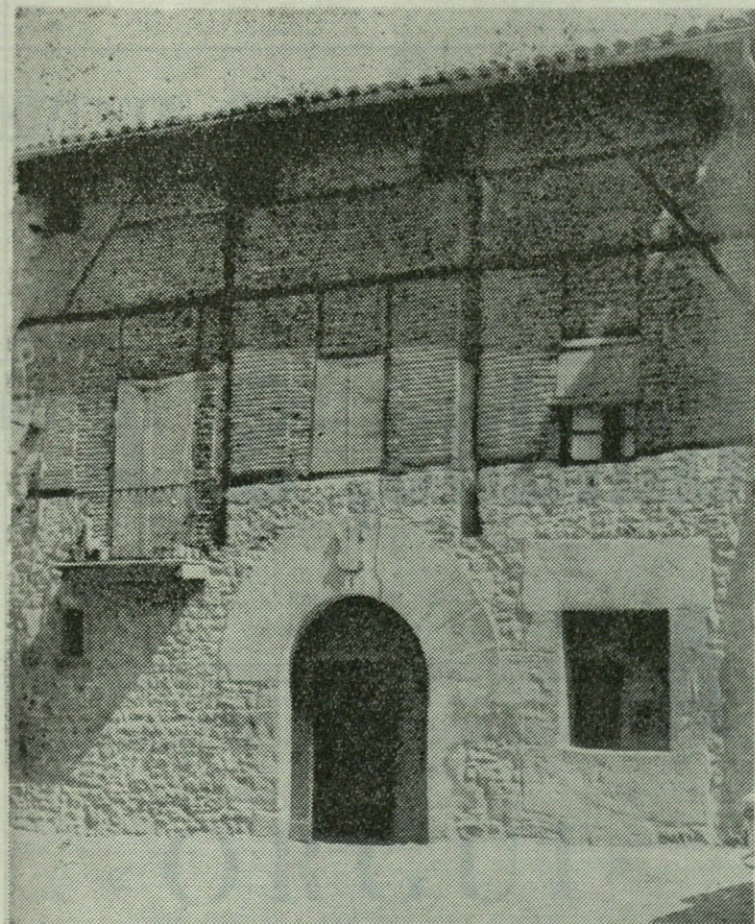
—o0o—

Liskar eta burruka oien aria osorik kontatzen asiko bagina, ez genduke luzaroan bukatuko. Konde eta kondepekoak etzuten pakerik izan bakoitzak besteari eginpidea urritu nairik.

Eta Kondeak etzuan esku gozoa bere epaietan. Alkate bait, esate baterako egundoko gogorkeria egin zioten: eskua giltzez josi ta iru ordutan euki zuten aieneka eta erri osoan erabilli gafiñera lotsagarriko eran bere izen ona jarriaz. Beste bati, mingaina ebaki ere egin zioten.

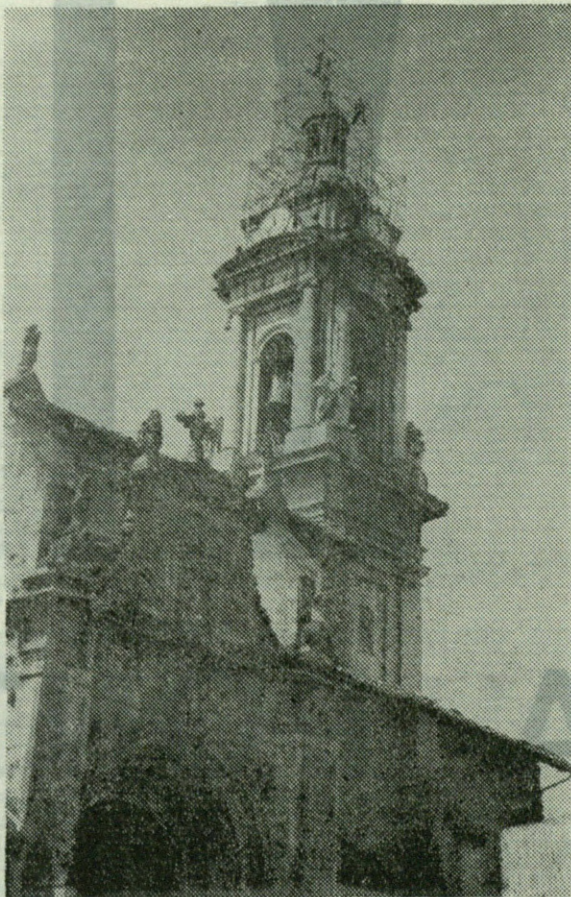
Ikusten degunez, urte aietako aserreak, etziran erraz baretzekoak. Indarkeria auek gero eta gero ere iraungo zuten Oiñatiko kondairan.

Etzaniz'tar Nemesio

ETXE ONEN IZENA, «ZAIÑENA»

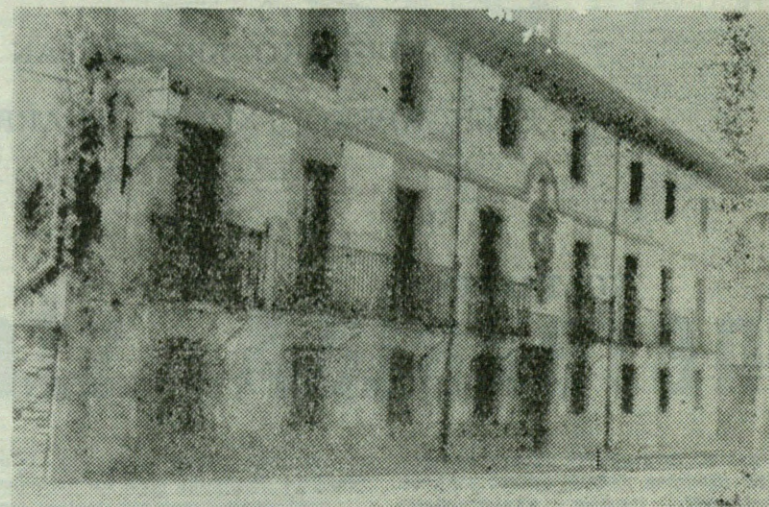
Gure ume denboretan eta orain ere bai, etxe oni «Txaiñena» esaten zaio. Baiñan bere izena «Zaiñena» da. Oiñatiko Kondeak etxe onetan ere zaitzalleak eukitzen zituala esaten da. Zaiñena etxe onetan, orain ladrilloz itxita dagoena zabalik omen zan, galeri antzera. Ori zabalik ezagutu zutenek esaten zuten nola kuartelak euki zituen. Baiñan nere iritzi, kartzela baten antza guztiak ditu. Beeko leio aundi onetan, bertan bizi dan aitona Joxek dionez, «barraztaintzan» aritzen omen ziran sasoi batean. Oiñatin geien egiten zan lana omen zan orduan

F. E.
(Elorza Argazkia)

OIÑATIKO ELIZAKO KANPANTORREA

Leengo zaarri agur egin diogu eta berriari zori onak eman bear. Oso ederra gelditu da erloju berria kanpantorrean. Ze ordu markatzen duen, bere lau aldetatik ikus ditek

(Elorza argazkia)

SANTA MARIA ENPARANTZAN

Santa Maria enparantzan dago bi gizaldi dituan etxe eder au. Barruko mueble guztiak ere sasoi artakoak dira, ikusgarri ederrak. Jabeak, Saratxo anal-arrebak, jatorriz etxe bertakoak diranak

Oiñatik etxe eder asko dauka eta bat au da

F. E.
(Elorza Argazkia)

ARKUPEAK

Zazpiazetan agertzen diran arkupe auek Oiñateko Kondearen kuartelak izan ziran. Inguru onetan beste etxerik ez zan orduan. Orain «Bar Pako» dana, Oiñatiko Kondearen kartzela izan zan eta ez da urte asko bertatik kartzelako atea kendu zutela. Ikaragarri aundia zan, morrallo aundi batekin. Etxe ortan jaio eta bizi naizena eta jolas eginda nago itoian ziran bi arri eder borobillekin eta burdiñezko anillekin. Bein baiño geiagotan egon izandu omen dira gizonak arri auei loturik, kondiaren arrokeriagatik

Felisa Enparantza
(Elorza Argazkia)

TXIMISTA

DA PONTEKO IZENA...

BLOQUES URA

URGAINBURAKO ARGITZETAN AZKENEKO BERRIAK.

ETENGABEKO TXIMIST-INDARRAREN TRESNERIAK, AKUMULADORE ALKALINO MOLDEEKKIN.

VOLTABLOC

AKUMULADORE TEKNIKETAN EGIZKO BIRA.

Celaya Emparanza y Galdos, S. A.

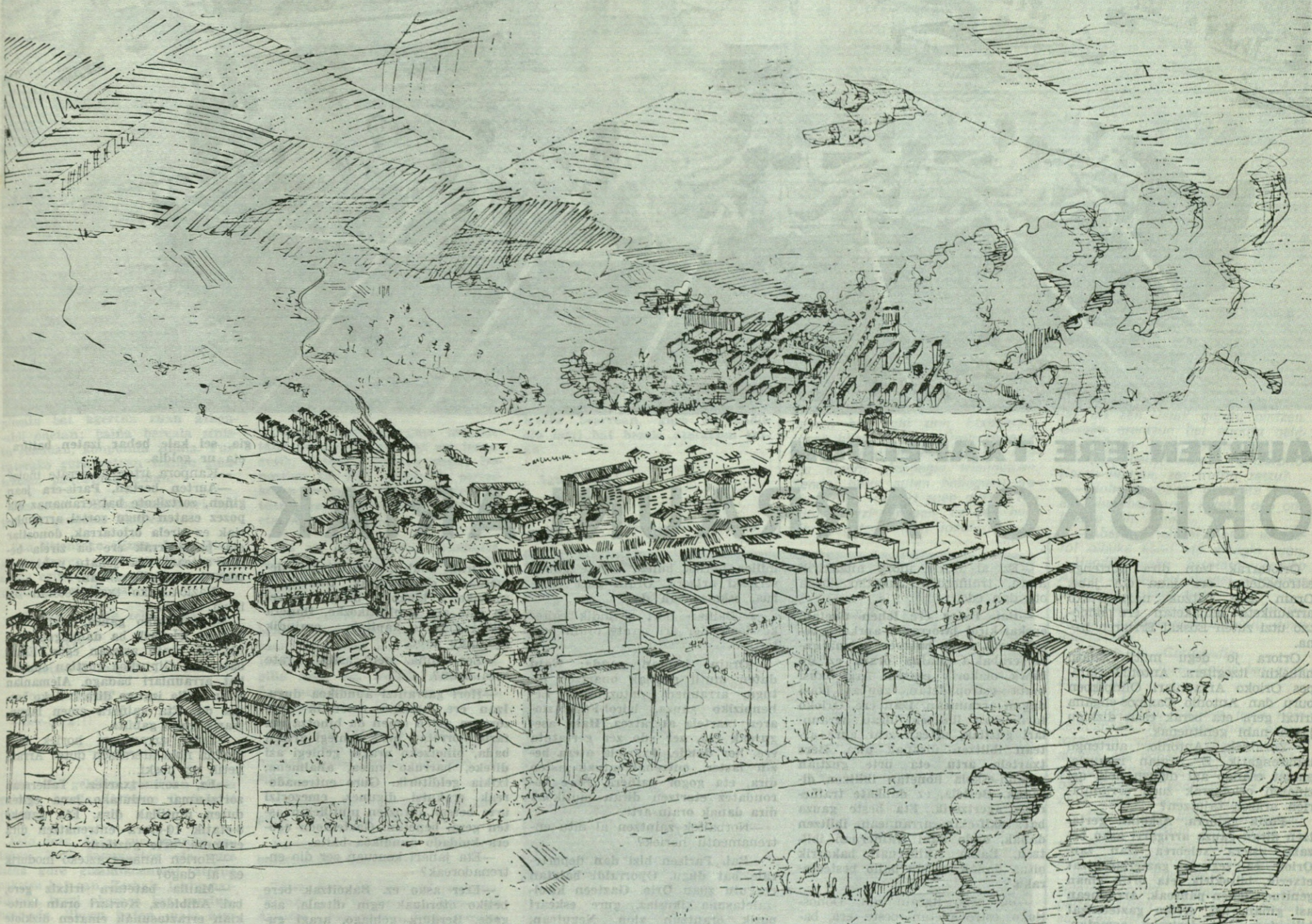
“CEGASA”

Urrutizkiña: 781440 (bost bide)

OÑATI (Gipuzkoa)

eta GAZTEIZ (Araba)

O Ñ A T I

BIZENTE ORMAZABAL ELORZA

PHILIPS-en zabaltzaile bakarra
Etixerako apailuak eta erregalu-gaiak

Alzaa, 9

Urrutizkiña: 78 11 09

— O Ñ A T I —

IRRATI ETA TELEBISTA "ZELAYA"

Etixerako Tximist indarrezko apailuen
ezarketa eta salmentak

Patrua-Kale, 10

— O Ñ A T I —

IRRATI, ETA TXIMIST-INDARREKO TALLERAK

« ORGUI »

BANATZAILE BAKARRA PHILIPS
INDUSTRIAKO ETA BIZITEGIRAKO TXIMIST-INDARRA
LANTEGIA TELEBISIOAK EZARTZEKO, KONPONTZEKO
ETA EGIZTATZEKO.

R. M. Zuazola, 55

Urrutizkiña: 78 11 93

— O Ñ A T I —

Geroruntz Abiaketan

Utsetik jaiki ta utsera goaz gure bizi labur onetan. Berrogei ta amar urteren epea bai azkar betetzen dala gizonaren bizitzan! Eta 50 urte auek berealakoan jaten dute gizon orren indar eta lanerako astia.

Bi mila ta ogeigarren urteak zer ekarriko ote digu ikusteko? Gauza askoren eragiñak erabakiko du etorkizun orren mamia; eta gerok izango gera, alde askotatik etorkizun ori moldatuko degunok. Ortarako oraikarteko gertaerak ikusi ta urrutira begira jarri gindezke geroak eskeiñiko digun egitera ori egitamu jator baten bidez antolatzeko degula.

Gure eskuetan dago, beraz alde askotatik, gure errien geroko izaera. Zenbait erri, luzaroan lo egonda gero, indutriz eta lantegi aundiz betetzen asiak ditugu. Urte gutxiren buruan, nolako gorakoa dararamaten ikusteko, eztegu begirik iriki bearrik ere. Erri txiki ta paketsu aiek, gaur tximiniz eta kanpoko jendez bete zaizkigu. Beste zenbait erri, lenean geldirik daude, aldaketa aundirik gabe.

Urteak agintzen dute neurri batera; baiña gizonak begi argiz etorkizunak zuzentzen baditu, gure eskutan dago aurrerapen egokia naiz ondamentia sortzea gure inguruan.

Lenak gauza on asko zituan, aintzat artzekoak. Aldaketa oietan, me-razu duten egiturak eta giza-langintzak, kontuan artu ta indartu egin bearko ditugu. Beste zenbait oztopo ta uskeri, berriaz, alde batera

utzi. Eta gure errien aunditze ta zabaltze au alde denetatik ugaltzen eta geitzen eraman bearko degu.

Orregatik galdetzen degu: OINATI, 2.020-garren urtean nolakoa izango da? Kristauak, jantziak, oiturak, jakintza... zenbateraino aldaketa ote dira? Aurrerak ala atzerak eramango ote degu erri oien abiadura?

Bideak or deude; asmoak eta gure alegiñak bateratzeko aukerak ez ditzagun galdtu. Gure ondorengoei erri aurreratua azten badiegu, aien esker ona irabaziko degu. Erria ondakiñetan galduta eskeintzen badiugu, gizaldi berrien madarikapena geroan gain izango degu.

OINATI-k gaur, 10.500 inguru kristau ditu, ta 2.020-garren urtean gauzak bere bidez dijoazelarik, 30.000 bizilagun inguru izango ditu. Denboraz gaude eskuan ditugun gertakizunak zuzen eramanaz, erriaren zabaltze ta aunditze au, geroan ongarririk gerta dedin. Urte auetan, gure aldaketa aundi auek bere bidez eramateko, alegin eta lerrenak egin bear izan ditugu erri askotan. OINATI-k ere zenbait lan eta neke artuak ditu, aize berri onen indarrak bideratzen. Orregatik, zenbait lan aurreratutak dauzkagu ta geroako gelditu diran eginbidetan, asti gelago degu, gauzak patxaran moldatzeko.

komeniko zaigu denetarako. Ortarako gure Erriko Etxeak asmatan du Olabarrietako auzoan Maalako presa bat eratzea. Ta asmoak iru eratara aurrera eraman ditezkenak, ala ere.

Lenengoa 22,50 metroko luzera luken ugarte edo presa egiñaz. Ugarte artan 750.000 metro laukotu ur bil ditzake. Eta 37.000.000,00 pezeta kostako litzake.

Bigarrena, 27 metro luzera lituzken ugatea egiñaz. Ugarte ontan 890.000 metro laukotu ur bilduko litzakete, eta 43.000.000,00 pezeta kostatuko litzake.

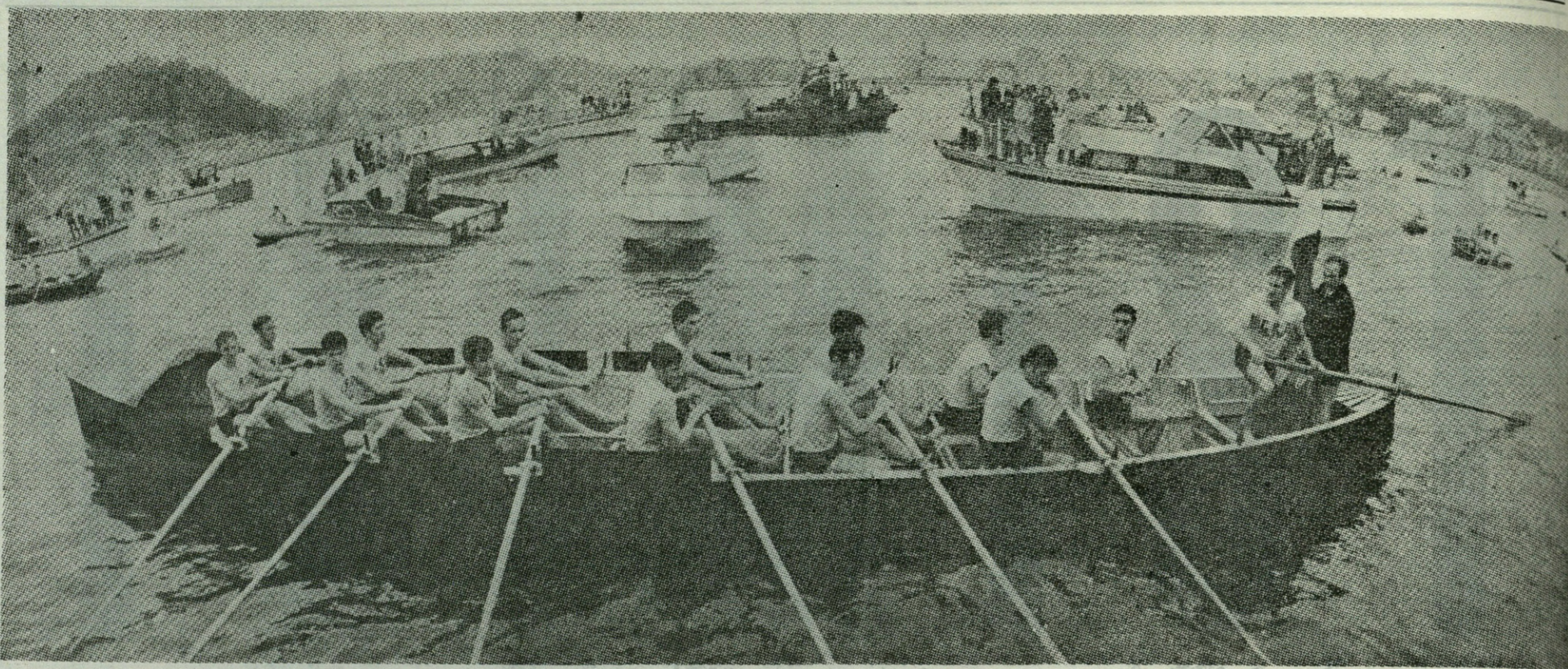
Irugarrena, 33 metro luzerako ugatea egiñaz. Emen 1.670.000,00 metro laukotu ur bildu ditzakete ta 75.000.000,00 pezeta kostatuko litzake.

Lurrez badu Oñatik naikoa leku berebizilagunen etxeak eta auzoak jasotzeko. Zertarako etxeak, lantegiak...? Nolako langintzak eta serbitzuak aurrena? ...Ontan lan burtsua egin bearko dute komeni dana ta komeni dan neurri ta eran gauzak eratzeke.

Geroko erri ori nola aurrez burutu? GUZIOK bat eginda. Alkarri bakoitzaren argiak eta alegiñak eskeiñiaz. Or-emen batu bear ditugun xetasunak osatzen ditugunean, guzian asmoak erantzupide aundiz aztertu bearko ditugu.

Ta gero, egin, egin eta egin. ITZAK utsak dira. Egintzak irabaziko dute jokia.

Amillaitz

AURTEN ERE TXAPELDUN

ORIOKO ARRAUNLARIAK

Oriotarrak izan dira aurtengo estropadetan ere jaun eta jabe. Orain aste batzuk nazio-arteko arraunketa lehiaketan ere ondotoxo utzi zuten Euskal Erriaren ize-na.

Oriora jo degu mutil saiatu hauekin itzegitera. Antonio Campos Orioko Arraunlari Olinpikoen buru dan Antonio Campos-engana iritxi gera eta berak esan dizkigu jakin nahi genituenak.

—Zorionak, Antonio, aurtengo lanarengatik. Z. Argian irakurleentzat esango aal diguzu nola asi zifiaten oriotarrak zuen arraunlarien arazoa tajutzen?

—Pozik gainera. Askotan gertatzen diran gauza arrigarri asko bezala, asiera xelebreia izan zan. Orion ez zegoela gazteriarentzat etxerik, biltokirik, eta orlik eman genituen lehen pausoak. Arraunean asi giñan, asi, erriko gazteentzat biltokiren bat lortzeko asmotan. Orion beti izan da arraunerako gogo eta orri eldu genion.

—Izan ere, emen, jaior orduko asiko zerate arraunean...

—Bai. Mutiko askok eta askok behintzat, begiz ikasten dute. Eta kontuan artzekoa da, edozein txalupatan arraunak astintzea oso zaila ez bada ere, orain ditugun "skif" horietan ibiltzeko bere lanak ematen dituela. Orain amar urte inork ez zekien "skif" hauetan ibiltzen. Ez zen posible. Orain berriz, putzu-ertzean asten diran ume hauek esan dugun bezala, begiz ikusiz ikasten dute eta ez dira erortzen...

—"Skif" hauek aipatu dituzenez, esaiguzu nola asi zifiaten arraunketa klase honetan.

—1964 garren urtean Kirol "ofizialaren" arduradun batek, bi arraunlaririkiko skif bat eskeini zigun. Jaso eta gorde egin genduan, ordu arte ez baikiñan inoiz era hontan ibilli arraunean. Andik urte betera, hau da, 1965garren udasieran "Club de Remo Olimpico de Orio" (bere izen erdaldu eta guzti) sortu genduen. Eta urrengo urtean martxan jarri giñan era berri honetan. Gure elburua hau izan zan: arraunean ibiltzekotan, ibilli gaitezen nazio-arteko lehiaketetan ere parte artzeko moduan. Ondo deritzagu trañerotan ibiltzeari baiñan hortan gelditu gabe, aurrera joaz.

—Ez al dizue inork aitzakirik atera, trañeruen aurkako jokoa ote dan edo...

—Bai. Batez ere lehen unetan, euskal kirol jatorraren aurkako bezala artu zuten batzuen batzuk gure erabakia. Baiña orain ez du inork olakorik esaten. Argi ikusi baita estropadetan, zenbat ikasi dugun arraunean. Izan ere, Orioko trañeroan ibiltzen diran arraunlari guztiak, urtean zear gure artean ibiltzen diranak dira. Bere txartela artu eta urte guztian arraun-eskola honetan ibiltzen diranak. Bestela, ez daukate trañeroan agertzerik. Eta beste gauza bat: skif-etan arraunean ibiltzen danak, ondo daki trañeruan ibiltzen. Baiña trañeruan bakarrik oitua danak, ez du balio besteetarako.

—Iaz asko itzegin zan, Donostiako estropadetan beste era bateko arraunketa egin zuela Oriok eta...

—Bai. Emen ikasitakoak ara eraman genituen. Ordura arte, arrauna uretan sartzerakoan indar aundiena egiten genduen eta uretatik ateratzekoan mantxoago; baiña orain ba dakigu indar honek ere gero eta aundiagoa izan behar duela. Erriko zaharrek, lehen saioak ikusiz gero parra egiten ziguten, era horrek ez zuela kanorerik. Baiñan nahikoa izan zan iazkoa egia nun zegoen ikusteko. Aurtan, beste trañerokoek ere era hontara jokatu dute.

—Beraz, trañeroentzako ez du kalterik zuen era berri honek.

—Inoiz ere.

—Arraun-eskola aipatu duzu. Zer duzue hori?

—Esan ditek horixe dala gaurarik garrantzitsuena. Gure elburua, jendea ondo prestatzea da, esan bezala, arraunkera olinpikoa egitera iristeko moduan. Gure saiotarako diru-billa asi giñanean, arraun-eskola bat egiteko diruren bat lortuko genduela ikusi genduan, erakunde ofizialeatik. Jakiña, batzutan gauza aundiak txikiak baiño errazago lortzen dira. Jestioak egiten jardunez gero (eskaerak, planoak, terrenoak), zortzi milloitako presupuestoa irten zan eta zortzi haueetatik lau eskeini zizkiguten Madrilletik. Lau

miloe horiek bultzat digute gauza seriozki artzera. Orain gure elburua, eskola bera da.

—Baiñan hori oraindik egiteke dago. Zer ari zerate orain bertan?

—Orain, hontan gaude: Nahi duten mutil guztiak onartzen ditugu, arraunera datozenean. Lehenbiziko gauza, Kirol-Federazioaren txartela ateratzea. Hala, aseguroak eta, zer edo zer gertatuta ere, hor daude. Txartela atera bezin laster, entrenamentuak asten dira, eta gogor gainera. Bere borondatez etortzen diran mutikoak dira danak orain arte.

—Norbaitek zaintzen al ditu entrenamentu horiek?

—Bai. Parisen bizi dan deportazale bat dugu. Oporraldi batetan ezagutu zuan Orio. Gazteen kirol-zaletasuna ikusiaz, gure eskeri pozik erantzun zion. Negutean, illean bi aldiz etortzen da Paristik, eta egun pare bat egiten du emen. Uda-aldian berriz, bi illabete pasatzen ditu errian. Bijaiek beste-rik ez dizkigu kobratzen; bijaiek eta berak an uzten duen ordezkaren soldatak.

—Asko erakutsi al dizue jaun honek?

—Ikaragarri. Bera ez da arraunlaria, deportazalea baizik. Baiña gure jendea entrenatzeko oso ona izan da. Jimnasia egin, arazi zer tamañatan, zer adinetan, nolako entrenamentuak, nolako nekeak, nolako janak... Berak programazioa egiten du eta gorputzari eman dezakeena eskatu, ez gehiago eta ez gutxiago.

—Alde aundia nabaituko duzue orain noski...

—Bai. Lehen, gure kasa ibiltzen giñan, nekatu arte. Orain berriz beste marxa bat daramagu. Entrenadoreari eskerrak, sendagille bereziak arremanetan jarri gera. Kirol-sendagillearengana, Paris-era bitan eraman ditugu mutilak aurtan. Elektrokardiogramak egiten dizkie eta hortik dakusagu nondik nora jo aurrera. Orain emengo sendagilleren batekin asiko gera, espezialidadea egin duan batekin.

—Zenbat arraunlari ibiltzen zerate?

—Aunditan, 20ren bat. Gazte-etoetan 30en bat.

—Eta zer txalupa dituzue?

—Orain onak ere ba ditugu, Alemaniatik ekarritakoak, Danera, 2 zortziko, 5 lauko, 5 biko, 3 zurezko skif eta 5 plastikozko. Danera milloi t'erdiko kapitala... oraindik ordaindu gabe.

—Zer adiñaz gero asten zerate arraunean?

—Hori garrantzi aundikoa dugu. Izan ere, amalau urtetatik emezortzira azten omen da bihotza eta tarte horretan neke gehiegi artzen bada, bihotzeko aragia gehiegi azi ditek, barruko zuloa, ahalmena, txikia gelditurik. Gure entrenadoreak erakutsi digunez, emezortzi urte beteak dituzten mutillekin asten gera, benetan. Gaztekoen egoera kuido aundikoa baita.

—Eta janari kontuan zer dio entrenadoreak?

—Ezer asko ez. Bakoitzak bere betiko otorduak egin ditzala, ase gabe. Berdura gehiago, aragi gutxiago... Eta noizean behin, bitaminak ematen dizkigu. Ura asko edan, ezti pixka bat... Orduak errespetatuaz. Eta egia esan, gure gazteei ez dago esan beharrik tabernetan gutxi ibiltzeo. Bere borondatez uzten diote edateari eta parrandari. Kirola gauza ederra da, egiten duanarentzat. Pertsona bezala ezi giten du.

—Gatozen arraun-eskolaren ari-ara berriz. Eskola hori jaso eta zer asmo dituzue?

—Aurtan bertan asiko direla obrak uste dugu. Eta asiaz gero, beste urte betean bukatuko direla. Aurrezki Kutzak eta lagunduko ote digute lau milloi hauek sortzen? Eskola egia izaten danean, gure elburua Gipuzkoa osora zabaltzea da. Benetan Orio, lau mila bizilaguneko erri txikia, ezer gutxi da nazio-arteko arraunketetan norabait iristeko. Entrenadore bat jarriko dugu, betirako, eta erriz erri mutil-billa asiko gera. Kondizio onenak dituztenen artean aukera egin eta aste egunetan beren errietan saiatuko badira ere, larunbat-igandeetan onera ekarri eta elkarrekin saiatu. Beste laterritara joateko, Orio bakarrik ez da inor baiña Gipuzkoa guztira joaz gero, besterik da.

—Leku ona al da Orio arraunean ikasteko?

—Ikasteko, entrenatzeko, bai. Txapelketak egiteko berriz, estu-

gia, sei kale behar izaten baitira eta ur geldia.

—Kanpora irten al zerate inoiz?

—Aurtan bertan, Paris-era joan giñen, zortzikote bat eramanez eta pozez esaten dugu zortzi arraunlariak ez zirela oriotarrak, donostiar eta pasaitarrak ere ba zirela beren artean. Ala jokatu nahi baitugu kanporatberakoan.

—Nazio-arteko txapelketetan zer ikusi duzue?

—Lehenbiziko gauza, mailla horretara iristerik ba daukagula, nahiz eta orain asieran egon. Esate baterako, Gipuzkoa guztian ehunen bat arraunlari badago, Alemanian ehun mila izango dira... Asko esatea da. Eta gainera emen laguntzarik gabe gabiltz.

—Zuen arraunlari horiek bizi-modua nola ateratzen dute? Arraunetik ez noski...

—Ez, zori txarrez. Tallerrean zortzi-amar ordutako lana egiten duten mutilak dira. Eta gaueko 8-etatik 10-etara entrenatzen dira egunero, urte guztian.

—Horien lana errazteko modurik ez al dago?

—Mailla batetara iritxiz gero, bai. Adibidez, Kortari orain lantokian erraztasunak ematen dizkiote kanpora irtezeko eta abar. Kirol-Federazioak ere orain lagunduko lioke. Baiña pentsa dezagun, datorren urtean Munich-era joateko eran dagoela. Baiña horra iritxi arte zer? Guk nahi gendukena da, gutxienez, gure mutilak ez dirurik galtzea, arraunean dabilzala. Orain arte hortara ere ez gera iritxi.

—Eta Arraun-Federazioak edo ez al dizute batere laguntzen?

—Dato hau emango dut: Gipuzkoa osorako aurtan 300.000 peza eman ditu. Bestalde, Bañolas-ko Arraun-eskolarako (Gerona dago eskola hau) iru milloi peza. Eta Bañolas-en emengo mutilak ere dabilza: Lekeitioko bat, Donostiako besteak...

—Bukatzeko, esaiguzu nola ikusten duzun Kortaren egoera.

—Kortak ogeita iru arte dauka orain. Oso saiatua da; teknika ere oso ona dauka. Datorren urtean Munich-eko olinpiadetan azken-saiotera ere iritxiko da, pixka bat laguntzen ba diote.

—oOo—

Ba goaz Oriotik. Orio eta arraunketa estu-estu elkartuta bizi dira. Kale-baztarrean mutiko batzuk jostatzen. er ari ote? Ohol zahar bat jarri kolokan eta arraunean dabilz. Horrela, horrela, mutikoak. Aupa Orio!

Errialde

«SAN JOSE»
ERREDIZEN LANTEGIA

«ARIN eta EMBIL»
(1.887-ean sortua)

MANDATUZ ERA GUZTIETAKO ERREDIZAK EGITEN DIRA

Urrutizkiña: 84 15 15

ORIO (Gipuzkoa)